

Náš tednik Koroški

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XII./STEVILKA 22

CELOVEC, DNE 2. JUNIJA 1960

CENA 2.— SILINGA

„Duh Gospodov napolnjuje zemlje krog“

Tako poje Kristusova Cerkev ob vstopu k sveti daritvi v binkoštnem jutru. Površnežu in plitvežu se bo zdel tak znagoslavljeni slavošpev vere v vsepoživljajočega božjega Duha pretirana poezija in nestvarna romantika.

In vendar bo še plitvi in površni človek ob nekoliko globljem pogledu in v pogledu v čuda božjega stvarstva moral spoznati in priznati, da je vse, prav vse v velikem in malem svetu, od brezmejnega vsemirja in vesoljstva do čudapolnega očesu nevidnega atoma prenapolnjeno z neizčrpljivo duhovnostjo. Še površnež in plitvež, ki smatra vero v Duha božjega kot nekaj zastarelega in nesodobnega, bi se čutil užaljenega v svoji časti, če bi mu kdo zabrusil v obraz, češ da je brez duha. V dnu duše in srca hoče vendarle vsak biti in postati vedno bogatejši in zrelejši na duhu in duhovnosti. Samo, da se tak revež ne zaveda, odkod da prihaja njegov duh in njegova, od njega tako začelena, tako zelo čislana, le prevečkrat pretirano visoko cenjena »duhovnost«. On ne ve, da, ko v svoji domišljavi nevernosti taji resničnost vekovitega božje-duhovnega sveta, pljuva v sleklo, iz katere je in pije ali vsaj srka bore kapljice svoje duhovnosti.

Verni človek pa ve in se hvaležno zaveda, da prihaja vse, brezizjemno vse, kar je duhovnega po vsebini ali obliki iz enega, večnega vira, od Duha Gospodovega, ki napolnjuje svet. On ve, da je tisti Duh božji, ki je že v začetku, ko je bila zemlja še pusta in prazna, »plaval nad vodami«. Luč in zrak in toplota so vidne podobne njegove pričujočnosti in stvariteljske sile. Vse, kar klije in raste v pomladanski naravi, kar zori v svetlobi in toploti poletnega sonca, kar prinaša stoteri in tisočeren sad v jesenskih dnevih, odraža in oznanja čudotvorno moč in ljubezen vsepoživljajočega binkoštnega Duha.

Vsakišna resnica, ki jo je človeški duh iskal in našel, je razodetje tega enega Duha resnice. Vsakišna dobrota in ljubezen v človeških srcih v vseh časih in krajih je žarek tega enega Duha ljubezni in dobrote božje. Vsakišna lepota na človeških obrazih, v človeških umotvorih, v čudežih naravnega in nadnaravnega sveta je medel izraz in odraz, senca večne neustvarjene Lepote božjega Duha. Mir, edinost, združenje med poedinci in občestvi, v družini in družbi, v poklicnih skupnostih in skupinah, v narodu in med narodi je neizmeren, nepregleden neizčrpljiv plod delovanja Duha svetega edinstva v troedinem Bogu.

Verni človek pa ravno tako jasno ve in se zaveda, da prihaja vsa brezduhovnost, vsaka laž in hudobija, vsaka grdoba in umazanost, vsa jeza in sovražnost, vsakišna needinost in razprtija, ves nemir in prepir v človeški družbi iz temnih globin in zastrupljenih virov tistega satanskega, luciferskega duha, ki je, skrit v podobi kače, vdrl v še rajsko lepi, sončni, blagoslovljeni svet prastvarstva in pračloveštva.

V tej zavesti vsestranske strahotne ogroženosti po nepreglednih in nepreračunljivih legijah demonskih sil, ki se ravno v teh dneh očitno stopnjujejo do grozo vzbujajoče nasilnosti in razdiralne mogočnosti, kliče verni človek, ki ima še buden čut in smisel za zadnje, vekovite realnosti, za končno odločilne resničnosti življenja, iz globočin svojega srca in svoje duše:

»Pridi Stvarnik, Sveti Duh!«

Krasno uspeli koncert Zveze pevskih društev v Celovcu

Slavje slovenske pesmi

V do zadnjega kotička napolnjeni veliki dvorani Glasbenega doma v Celovcu je minulo nedeljo pred 1000 rojaki iz Roža, Podjune in Zilje deset pevskih zborov, ki so včlanjeni v Zvezi pevskih društev, nastopilo s pestrim programom narodnih in umetnih pesmi. Kot povabljen gost sta prišla med nas državnozborski poslanec dvorni svetnik dr. ing. Ludwig Weiss ter regens krškega bogoslovja msgr. dr. Friedrich Illwitzer. Iz Gorice je prihitelo 8-člansko zastopstvo tamošnjih Slovencev pod vodstvom msgr. dr. Močnika. Nadalje so se prireditve udeležili mil. g. kanonik Aleš Zechner, ki je zastopal zaradi birmie zadržanega prevz. g. škofa dr. Köstnerja, ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu višji štud. svetnik dr. Joško Tischler, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev prof. dr. Valentin Inzko in tajnik prof. dr. Vinko Zwitter ter predsednik Kršansko-kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik. Od pesmi do pesmi je rastlo navdušenje, ki je doseglo vrhunec, ko so na koncu združeni zbori — skupno 180 pevcev — zapeli Prešeren - Premrlovo zdravico: Žive naj vsi narodi!

Govor predsednika dr. Kraigerja

V začetku se je iz pevcev storil živ venec naših treh dolin ter iz dobro izvežbanih grl je zadonel Prelovčev Pozdrav. Nato je predsednik Zveze pevskih društev dr. Franc Kraiger v lepem govoru pozdravil odlične goste in vse rojake ki so se zbrali, da ob poslušanju naše pesmi utrdijo vero v svoj rod in našo bodočnost, obenem pa dožive nekaj prijetnih ur glasbenega užitka. Dejal je: »Prav pristrčno pozdravljam vse, vas dragi Ziljani, ki se že skozi stoletja z ganljivo vdanostjo in ljubeznijo oklepate naše materne govorce, vas Rožane, ki ob Dravi ljubosumno čuvate domove Miklove Zale, in vse brate in sestre iz širne Podjune, domovine med Dječkami in Karavankami, ki nad njo v Peci čuva kralj Matjaž!

Združila nas je vse tukaj ljubezen do naše domače pesmi, ki je dragocena dediščina naših prednikov. Do dna sem se tega zavedel pravzaprav šele, ko sem po drugi svetovni vojni prišel iz ujetništva in po dolgih letih zopet stopil v našo domačo cerkev ter zopet zaslišal naše blagovodne, v srce segajoče pesmi. Bil sem tako ginjen, da so se mi zasolile oči — in tega me ni prav nič sram povedati. Začutil sem v sebi zavest dolžnosti, da bi s svojimi skromnimi močmi tudi sodeloval pri petju. Začeli smo se zbirati na vajah. Poleg cerkvenih pesmi smo včasih zapeli tudi kako okroglo, bodisi narodno bodisi umetno. Postajali smo vedno bolj vedre volje in vedno bolj navdušeni. Tako se je porodila misel, da obnovimo pevsko društvo, ki je bilo leta 1938 ukinjeno. To je pomenilo za nas nove vaje in potem nove prireditve. Nismo peli samo doma, ampak smo nato hodili v našo pesmijo gostovat tudi drugam.

Prepričan sem, da se je nekaj podobnega dogajalo tudi drugod. Nastajala so eno

za drugim pevstva društva po naših krajih, zopet je donela naša mila pesem po naših dolinah, kot nekdanj. Eden k drugemu smo hodili v goste na prireditve in kmalu se je pojavila potreba, da ustanovimo neka centralo, ki bo naše delo vzporejala in usmerjala. To je bil vzrok, da je nato bila ustanovljena Zveza pevskih društev.

Zbrali smo se v tej dvorani, da vam predstavimo sad našega skupnega dela. Ob tej priliki se zahvaljujem vam, dragi poslušalci, da ste prišli, pa tudi vam ljubljani pevci in pevovodje za požrtvovalnost in trud pri vajah in nastopih.

Zvrstili so se naši zbori

Izvajanja rojaka dr. Kraigerja so vsem res segle v srce. Nato je stopil na oder neumorno marljiv tajnik Zveze peskih društev č. g. Tomaž Holmar, župnik obirski, ki je v kratkem a izklesanem govoru povedal, kaj je nam koroškim Slovincem pesem v našem maternem jeziku in zakaj jo ljubimo kot najdragocenejši zaklad. Njegov govor prinašamo v celoti na drugem mestu.

Nato so se zvrstili zbori iz naših krajev. Prvi je nastopil »Gorotan« iz Šmihela nad Pliberkom, ki je pod vodstvom svojega pridnega pevovodje občuteno začel z narodno »V Šmihelu no kajžico imame«, nato smo slišali še pesem Milke Hartmanove v priredbi S. Miheliča »Tam pod Peco zeleno« ter Venturinijevo »Znamenje«. Bil je to lepo ubran, pristrčen mešan zbor, ki mu je videti, da z veseljem in ljubeznijo poje, da mu pesem vre iz srca.

Sledili so fantje izpod Jepe, iz okolice Baškega jezera pod vodstvom mladega, podjetnega pevovodje Šimeja Trieniga. Iz krepkih mladeniških grl je zadonela Nedvedova »Domovina mili kraj«, nato otožna Vodopivčeva »Ob večerni uri« ter narodna v Maroltovi priredbi »Moja

kosa«. Vse pesmi, med katerimi je posebno Maroltova tehnično težka, saj je bila namenjena za nekdanji vrhmski ansambel Akademskega zbora, so dobro podali. Bilo je kot da so peli naši fantje na vasi in pevovodji gre pohvala, da je svoje pevce znal združiti v prijetno donečo ubrano enoto.

Pevski zbor vsestransko delavnega Katoliškega društva Globasnica je nato nastopil z močnim mešanim zborom pod vodstvom svojega izkušenega pevovodje Hermana Kariša. Najprej so lepo podali narodno v Pavčičevi priredbi »Eno si zapojmo«. Se razume, pevci iz domovine Lesičjaka niso mogli mimo tega ljudskega pevca, ki je najbolj zajel dušo podjunske ljudi. Zato je šegava »Pesem od bala« v priredbi Janeza Petjaka takoj zbudila vesel odmev v dvorani, prav tako pa tudi Petjakova »Zapihal je veter«. Zbor odlikujejo sočni glasovi, ki jih je zborovodja znal lepo vskladiti in s sigurno roko voditi.

Zelo prijetno presenečenje pa je bil pevski zbor iz Dholice na severni strani Vrbskega jezera, ki je pod vodstvom pevovodja Janeza Sajovice zapel štiri pesmi. Od Lahamarjeve »Sem pevec« ter Adamičeve »Kaj pa delajo tičke« pa do ljubke Vodopivčeve o »Botru polžku« je zbor rasel. Dokler bomo imeli take močne žene in tako korajžne fante in može, se bo po Koroškem še glasno orila naša pesem. Korajža velja, prijatelji iz lepe Dholice nad jezerom!

Pliberški zbor je pod vodstvom prof. Silva Miheliča izvajal del obširnega pevskega programa, ki so ga v dolgih letih vaj obdelali s svojim stroгим, tenkočutnim in zahtevnim pevovodjem. Zopet so si podajale roko narodne in umetne, od Foersterjeve »Ah ni li zemljica krasna« prek Bajukove na besede Milke Hartmanove »V polje prihaja pomlad«. Prav posebno je navdušila polnozvočna narodna »Po jezeru« v priredbi Stanka Premrla. (Dalje na 4. strani)

Naša pesem - naše življenje

(Govor č. g. Tomaža Holmarja na nedeljskem koncertu)

Danes slavimo našo pesem in z njo slavimo tudi vse tiste, ki so nam to pesem ustvarjali, hranili in nam izročili.

Ustvarjali so jo naši pevci iz srede ljudstva in naroda, znani in neznani. Ujeli so v pesem mišljenje in modrost, čustvovanje: veselje, žalost, ljubezen — nič sovraštva, dovornosti in vedro nagajivost, vse, kakor je čutil naš narod.

Ta pesem hrani zgodovino narodne duše iz davnih dni, vanjo se pa zlija tudi doživljanje naših dni. Zapeli so nam jo pevci, ki je v njih narodova struna bolj tenko občutila vse tresljaje dogodkov v narodu in okoli njega.

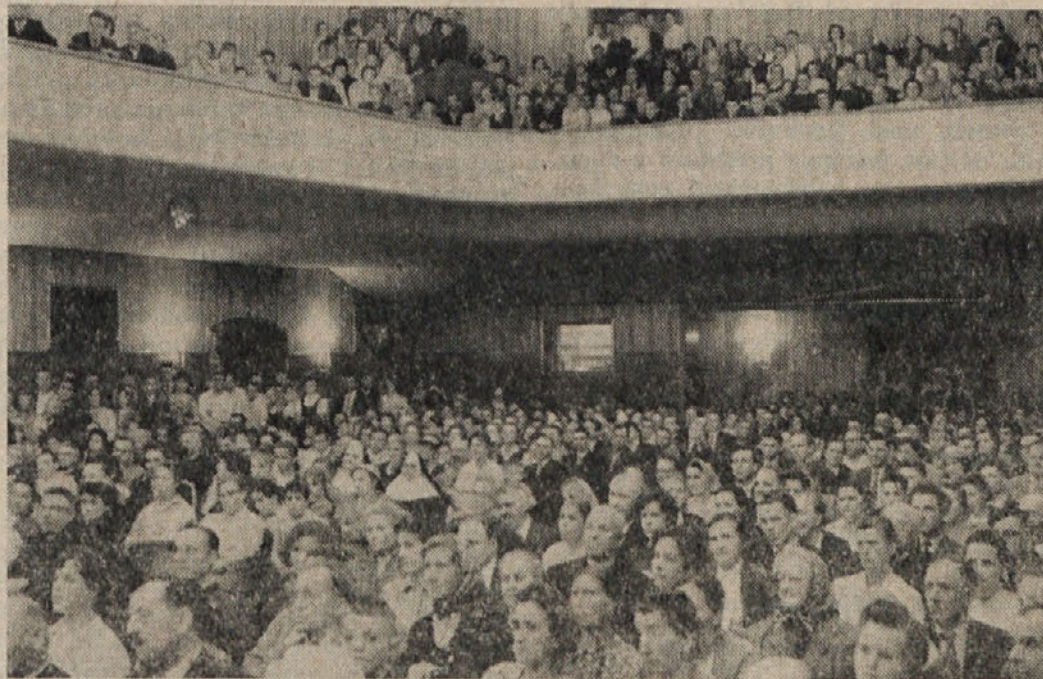
Zato je ta pesem naša in nam je dobra kot mati, resna kot oče, nežna kot hrepenče dekle, prešerna kot fant od fare, poskočna in vesela kot brezskrben otrok. Vsa naša je, ob njej smo rasli in se vzgajali in je zato tudi del naše duševnosti in osebnosti.

In če bi mi to pesem opustili in je ne bi več peli, v milih zvokih materine besede, ne več v naših mehkih koroških narečjih Zile, Roža in Podjune?

Revni bi postali kakor človek, ki je imel dragocen zaklad, pa ga je izgubil.

Postali bi kakor človek, ki je pozabil svoje ime, pozabil, kje je doma, kaj je delal in kaj hoče.

Zato je danes slavje naše pesmi, da se še bolj zavemo, kaj nam pomeni naša pesem, da slovesno povemo, da jo ljubimo in jo hočemo ohraniti kot del našega življenja.

Pogled na polno veliko dvorano na nedeljskem koncertu

(Vinko Zaletel)

Birma je tu! Najbolje kupite ure, nakit

pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9

Strokovna delavnica za popravila

Politični teden

Po svetu . . .

Sovjetska pritožba propadla v Varnostnem svetu

Varnostni svet Združenih narodov, posebna ustanova, ki ima nalogo, da skrbi za ohranitev miru na svetu, je zavrnila zahtevo sovjetske vlade, da proglasi Ameriko za »napadalca« zaradi poletov »vohunskih« letal U-2 nad Sovjetsko zvezo. Sovjetska vlada je postavila to zahtevo potem, ko je nekaj let morala prenašati te polete, ker ni imela nobenega učinkovitega protiorožja. Šele dne 1. maja se je, kot pravi moskovsko uradno poročilo, »posrečilo raketnim četam« sestreliti eno izmed takih »vohunskih« letal ter ujeti pilota. Ker se je to zgodilo šele nad Sverdlovskim, v srcu Sovjetske zveze, onstran Urala v Sibiriji, ko je letalo že opravilo več kot pol svojega pota in bilo namenjeno proti Norveški, obstoji dvom, če je padec letala res pripisati učinku sovjetskih raket ali pa le neki tehnični napaki.

Ameriška vlada je kot odgovor na sovjetsko obtožbo predložila svoje uradne spise o 137 sovjetskih vohunih, ki jih je bila v zadnjih letih zasačila na področju Združenih držav. Povečini so bili to sovjetski »diplomati«, ki so potem brez mnogih ceremonij bili izgnani iz dežele.

Grb, ki je imel »ušesca«

Posebna zanimivost v ameriškem dokaznem gradivu je pa bil lepo izdelan ameriški grb, ki ga je bila sovjetska vlada pred leti podarila ameriškem poslaniku v Moskvi, da mu krasi njegovo delovno sobo. Res je skrbno izdelani grb visel dalj časa na steni poslanikove sobe. Poslanik se pa je čudil kako to, da naenkrat na sovjetskem zunanjem ministrstvu takorekoč berejo njegove misli. Ta uganka je bila razjasnjena šele, ko so nekoč pri snajenju prahu z grba ugotovili, da ima vdolan droben a tenkoslušen prisluškovalni aparat z magnetofonskim trakom in malo radijsko odajno postajo, ki je vse registrirane razgovore, najbolj zaupne med poslanikom in njegovimi sodelavci sporočala naprej sovjetski vohunski centrali. Se razume, da si je poslanik omisllil nov grb. Topot si ga je naročil iz Amerike.

Po izmenjavi medsebojnih očitkov, pri čemer se je pokazalo, da obe glavni velesili sveta z vsemi možnimi sredstvi vohunite, je potem prišlo do glasovanja, na katerem je bila sovjetska zahteva po obsojnitvi Amerike kot »napadalca« odklonjena, češ da letalo U 2 ni bilo oboroženo in torej ni moglo ogroziti miru. Resolucija, ki jo je predlagala skupina manjših državljanov Varnostnega sveta, potem poziva obe sprti stranki, da v Parizu pretrgane razgovore čimprej obnovita. Ta poziv bo zaenkrat najbrž ostal mrtva črka.

Sovjetska vlada je izjavila, da se s porazom v Varnostnem svetu ne bo sprijaznila ter da bo zadevo predložila generalni skupščini Združenih narodov v jeseni.

Med tem preprirom kdo je kriv poloma v Parizu, pa pretresajo svet politični pa tudi postresni sunki, ki kažejo, kako negotovo je naše življenje na tej zemlji.

Državni udar vojakov v Turčiji

V Turčiji je po enem mesecu krvavih demonstracij, prepovedi zapuščanja hiš po večerih, množičnih aretacij študentov ter pretepov v samem parlamentu moral ministrski predsednik Adnan Menderes, predsednik »demokratske stranke«, poseči po poslednjem sredstvu. Razglasil je obsedno stanje in poveril vojaštvu vzdrževanje miru. Vojaštvo je nalog sprejelo, toda pod vodstvom generala Gursela je aretiralo najprej državnega predsednika Bayarja in ministrskega predsednika Menderesa, čigar diktatorske metode so kljub demokratičnemu imenu njegove stranke bile zbudile splošni odpor in skorajda ljudski upor. General Gursel je izjavil, da bo vojaška vlada čimprej izvedla svobodne volitve in izročila oblast res demokratičnemu, izvoljenemu ljudskemu predstavništvu. Nemiri v Turčiji so pokazali, da je ta južni steber Atlantskega pakta spodjeden po črvu diktature. Ali bo General Gursel s svojimi pomočniki mogel ta steber ponovno utrditi, bo pokazal šele čas.

Bombe v Argentini

Minuli teden so v Argentini praznovali z velikimi slovesnostmi 150-letnico osvoboditve izpod španskega kolonialnega jarma. Delegacije z Vzhoda in Zapada so prišle v prestolnico Buenos Aires. Toda sloves-

nosti so motili odmevi nedavnih bombnih atentatov na vidnejše predstavnike vojaščine, ki je eden izmed glavnih stebrov sedanjega državnega predsednika Frondizija. Ta je namreč prevzel upravo, v kateri sedi še mnogo pristašev pobeglega diktatorja Perona, ki si svojega nekdanjega gospodarja žele nazaj in zato zatiskajo eno ali celo obe očesi pred delovanjem Peronovih pristašev, ki imajo posebno ljubezen do bomb. Kljub ponovnim zahtevam vojaških krogov, da stopi na prste pristašem bivšega diktatorja, se to ni zgodilo. Ti so postali tako predrzni, da so pred kratkim položili bombo celo v vežo predsedniške palače v Buenos Airesu. Kljub slovesnostim in fanfaram, kaže položaj v Argentini, da v 150 letih svobode, ta država še ni dozorala za pravo svobodo.

Demonstracije na Japonskem

Sklenitev nove pogodbe med Japonsko in Združenimi državami glede sodelovanja ameriških čet, ki so od konca vojne na Japonskem, pri obrambi te otoške dežele, je zbudila veliko nevoljo. Zreli politični krogi sicer uvidevajo, da je prisotnost ameriških čet najboljša garancija za varnost Japonske, ki je v vznemirljivi bližini Sovjetske zveze in komunistične Kitajske, toda med ljudstvom Amerikanci iz dveh razlogov niso priljubljeni: 1. ker še ni zamrl spomin na obe atomski bombi, ki so jih bili Amerikanci leta 1945 spustili na Japonsko in 2. ker je vsaka tuja vojaščina nepriljubljena, posebno če gre za ponosno ljudstvo kot so Japonci. Ministrski predsednik Kishi je po dolgi in težki pogajanjih z ameriško vlado dosegel sorazmerno ugoden sporazum, toda ko ga je predložil parlamentu, so nastale težave, kajti zadevo so izkoristili komunisti ter znali s spretno propagando razburkati ljudske občutke. Toda zaenkrat se Kishi ne vda. Tudi

. . . in pri nas v Avstriji

Po praznikih pride na vrsto delo

Notranji spori med obema koalicijskima partnerjema so v cvetnem mesecu maju v znatni meri zaposlili naše politike, kolikor pa jim je še preostalo časa, pa so ga porabili za razne slovesnosti. Vzrokov za praznovanje je bilo dovolj, omenjamo le najvažnejše: osvoboditev izpod Hitlerjevega jarma po zmagovitih zavezniških v začetku maja pred 15. leti ter sklep pogodbe sredi maja pred 5. leti. Obe glavni stranki sta praznovali tudi 15-letnico njune obnovitve. Zopet je prišlo na tapeto vprašanje zasluga za to, da je danes Avstrija neodvisna in uživa sorazmerno blagostanje. Eni so jih prisojali nekdanjemu kanclerju in potem zunanjemu ministru Figlu, ki je s svojo dobrodušnostjo, potrpežljivostjo in zvestostjo znal v politiki »razorožiti« vse štiri do zob oborožene okupacijske sile; socialisti so pa vedno znova podčrtavali zasluge dr. Rennerja v prvih poveljih letih ter bistroumnost tedanjega državnega tajnika dr. Kreiskega leta 1955 pri pogajanjih v Moskvi. Figl je dajal intervjuje časopisom, dr. Kreisky pa je svoj obraz pokazal vsem Avstrijcem, ki imajo televizijske aparate in vanje gledajo, da jih tako prepriča.

Za nameček je prišel še cesarski obisk na Dunaju, namreč obisk perzijskega šaha (cesarja) Reza Pahlevija, ki je pustil doma svojo 20 let mlajšo, lepo, tretjo, sedaj nosečo ženo Farah Dibo ter šel na turistično potovanje po Evropi. Prišel je v uniformi, ozka prsa polna medalj. Naši državni predstavniki so ga pa sprejeli v fraku in cilindru. Po slikah sodeč mož ni imel časa na pretek, med številnimi prireditvami njemu na čast, kot gala predstava v operi, velik sprejem na habsburškem cesarskem dvoru v Schönbrunnu, brez Habsburžanov seveda, ki so pregnani iz dežele, plesi, predstavami španske jahalne šole, večerjami, izleti na Tirolsko ter lovi na Štajerskem. Ali se je mož tudi zabaval, pa se iz resnega obraza na fotografijah ne da sklepati. Brez dvoma pa je, da sta obe stranki, »rdeča« in »črna« ali »delavska« in »meščanska« tekmovali v tem, kdo bo bolj natančno izvrševal dvorski protokol Habsburžanov do gosta, čigar stari oče je bil prostak v ruski carski vojski.

Kmetijski zakon?

Toda čas hiti in neodložljive zadeve tudi ne morejo večno čakati. Tako je za junij napovedan precej obširen delovni pro-

gram. Na prvem mestu je že toliko krat odloženi temeljni zakon o ureditvi kmetijstva, katerega je bil obravnaval koalicijski odbor, ne da bi mogel priti do kakkega zaključka. Že zopet strankarska politika onemogoča sporazum, kajti socialisti zahtevajo, da bi naj notranji minister, ki je pristaš njihove stranke, ima tudi soodločilno besedo pri določevanju cen gotovih kmetijskih proizvodov. Tržni zakoni (Marktordnungsgesetze) so bili izločeni iz okvira kmetijskega zakona, ki se je tako skrčil na pičlih 12 členov in še o teh se ne moreta obe stranki zmeniti. Sporno je tudi vprašanje glede pristojnosti za kmetijske delavce, ki jih hočejo socialisti porediti zvezni upravi. Izgleda, da bodo pogajanja za kmetijski zakon še dolgo tekla, mogoče utegne prej dozoreti nova žetev težko čakajočih kmetov, da jo bodo morali prodati po starih cenah.

Potres v Chile

Poleg teh političnih pretresljajev je silovit potres v južnem delu Čila zbudil pozornost sveta. V 10 dneh je skoraj 110 potresnih sunkov opustošilo pokrajino Compcion. Mesta leže v razvalinah, morski valovi so preplavili pristanišča, že davno ugasli ognjeniki so zopet začeli bruhati, zemljo preprežajo globoke in široko zijajoče razpoke, reke spreminjajo svoje tokove, žareča lava preplavlja cvetoča polja in bujne gozdove.

Doslej so iz ruševin potegnili nad 6000 mrtvih, z letali so pa iz najbolj prizadetih mest prepeljali 30.000 oseb na varno. Položaj še preostalega prebivalstva, ki gre v 3 milijone duš (polovica Avstrije) je zelo težak, ker manjka živeža, pitne vode in zdravil. Zaradi hude nadloge podgan, ki naravnost lezejo iz vseh lukenj, obstaja nevarnost izbruha bolezenskih epidemij. Po razrušenih mestih se pa pojavljajo tudi podgane v človeških telesih, namreč roparji in plenilci, ki se hočejo okoristiti s krajno nesrečo bližnjih. V mestu Valdivia je nastala lakota ter je morala policija streljati na lačne prebivalce, ki so hoteli vdreti v skladišča.

Letala, ki dovažajo prvo pomoč, imajo težave z orientacijo, kajti stare zemljepisne karte ne odgovarjajo več sedanjim oblikam po potresu prizadete pokrajine. Potres je razgibal tudi ocean. Viharni valovi so preplavili številna obalna mesta na Havajskem otočju in celo segli do Japonske 6.000 km daleč in opustošili razsežne obalne predele. Kljub atomskim in vodikovim bombam, kljub raketam in letalom, ki hite hitreje kot zvok, je potres v Čile dokazal, da je človek v stvarstvu končno le neznamen črv.

Zadeva, ki tudi postaja pekoča, je vprašanje manjšine na južnem Tirolskem, za katero se z veliko energijo zavzema dunajska vlada, ne da bi mogla doslej kaj doseči brez ozira na večjo ali manjšo taktost glede metod. Italijanski ministrski predsednik Tambroni je odgovoril zveznemu kanclerju Raabu na njegovo pismo. Toda kot je minulo nedeljo izjavil ing. Raab v svojem običajnem nedeljskem radijskem nagovoru, je odgovor negativen, ker Italija ne mara ustreči zahtevi po podelitvi avtonomije bosceni kmetom. Izgleda, da se bo dunajska vlada odločila za predložitev južnotirolskega vprašanja pred Združene narode, da tako izvaja politični pritisk na Italijo. To mora storiti najkasneje do 30. junija, da pride zadeva na dnevni red jesenskega zasedanja Združenih narodov. V mednarodni politiki se pač pogosto s taktostjo ne opravi veliko, mnogo več s pritiskom, če so zanj podane možnosti. Položaj Avstrije pa ni najbolj rožnat, kajti glavne sile zapadnega tabora so zaveznice Italije, tako da lahko dunajska vlada računa samo na podporo nekaterih afriško azijskih držav, ki ne morejo pozabiti kolonialne preteklosti Italije in morda na podporo Sovjetske zveze. Ta »družba« bi pa utegnila spraviti Avstrijo v »slabo luč. Vsekakor bo imel zunanji minister dr. Kreisky obilo priložnosti, da v spopadu z italijansko diplomacijo zares pokaže svojo spretnost in bistroumnost na mednarodnem parketu!

Južna Tirolska pred Združene narode?

Na Biennali, najznamenitejši mednarodni razstavi likovne umetnosti, ki jo prireja posebna ustanova vsaki dve leti v Benetkah, bodo letos razstavljena dela izbranih umetnikov iz 32 držav. Med njimi bo v italijanskem oddelku pripravljena posebna spominska razstava Ljuzeta Spacapan, slikarja, ki je bil po rodu goriški Slovenec, a je dolga leta živel in deloval v Turinu ter postal eden izmed vrhov italijanskega slikarstva. Rodil se je Spacapan leta 1889 v Gradiški. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, nato pa je študiral na umetnostni akademiji na Dunaju, kjer je zbudil pozornost svojih učiteljev. Po dovršenem študiju se je vrnil v Gorico, kjer skozi deset let srečujemo Spacapanove ilustracije v slovenskih knjigah. Leta 1930 se je odselil v Turin, kjer je ostal do smrti. Razstavo je pripravila posebna komisija vodilnih italijanskih strokovnjakov, ki ji načeluje znani umetnostni kritik Lionello Venturi.

SLOVENC

doma in po svetu

Kanadski kardinal o pok. škofu Rožmanu

Verski mesečnik »Božja beseda« prinaša izjavo nadškofa v Torontu (Kanada), kardinala Mc Guigana o pokojnem slovenskem škofu dr. Rožmanu. Kanadski kardinal je dejal: »Rad bi izrazil vsem slovenskim katoličanom, posebno pa onim iz ljubljanske škofije, iskreno sožalje. Naj bi spomin na pokojnega škofa Rožmana v vaših srcih nikdar ne zamrl, ampak živel naprej in vam dajal poguma in moči, da bi sledili njegovemu zgledu in posnemali njegove kreposti, posebno pa njegovo resnično pobožnost, duha molitve, predanost božji volji in njegovo nesebično gorečnost za božjo čast in rešenje duš.«

Ljubljanski škof Anton Vovk — 60-letnik

Pred kratkim je v Ljubljani doživel svoj 60. rojstni dan škof msgr. Anton Vovk. Prezvizišemu nadpastirju naše sosednje škofije, ki jo je že leta 1945 kot apostolski administrator v najhujših časih prevzel v upravo in jo sedaj prek vseh težav modro vodi kot redni škof, želimo tudi koroški Slovenci še mnogo let zdravja ter obilo božjega blagoslova in uspeha pri nadpastirskem delovanju.

Mariborsko gledališče nameravajo prenoviti

Upravni svet slovenskega narodnega gledališča v Mariboru je sklenil izvesti obnovo Talijinega hrama v spodnještajski slovenski metropoli, ki te dni obhaja 100-letnico obstoja. Do konca habsburške monarhije je delovalo pod streho sedanjega gledališkega poslopja nemško gledališče, nato pa slovensko, ki se je iz skromnega provincialnega odra že v dobi med obema vojnama razvilo v kvalitetno visokovredno umetniško ustanovo.

V tem smislu je sestavljen tudi okvirni načrt za program naslednje sezone, ki vsebuje med drugim naslednja dramska dela: Mateja Bora Zvezde so večne, Smoletovo Antigono, Millerjevo Smrt trgovskega potnika, Shakespearejeve Vesele žene windsorske in Bretchtovo Beraško opero.

Operni program pa predvideva naslednje ponovitve iz letošnje sezone: opere Rusalka, Istrska svatba, Amelija, balet Čarovnice in Gluckovo Suito. Na novo pa bodo naštudirali štiri Grobijane, Mignon, Pagliacci in Cavalleria rusticana ter eno izmed Mozartovih oper. Med domačimi deli pa bodo nanovo pripraviili Poličevega Desetega brata.

Slovenski slikar Spacapan na beneški Biennali

Na Biennali, najznamenitejši mednarodni razstavi likovne umetnosti, ki jo prireja posebna ustanova vsaki dve leti v Benetkah, bodo letos razstavljena dela izbranih umetnikov iz 32 držav. Med njimi bo v italijanskem oddelku pripravljena posebna spominska razstava Ljuzeta Spacapan, slikarja, ki je bil po rodu goriški Slovenec, a je dolga leta živel in deloval v Turinu ter postal eden izmed vrhov italijanskega slikarstva. Rodil se je Spacapan leta 1889 v Gradiški. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, nato pa je študiral na umetnostni akademiji na Dunaju, kjer je zbudil pozornost svojih učiteljev. Po dovršenem študiju se je vrnil v Gorico, kjer skozi deset let srečujemo Spacapanove ilustracije v slovenskih knjigah. Leta 1930 se je odselil v Turin, kjer je ostal do smrti. Razstavo je pripravila posebna komisija vodilnih italijanskih strokovnjakov, ki ji načeluje znani umetnostni kritik Lionello Venturi.

Mlad tržaški umetnik nagrajen v Ljubljani

Na razstavi, ki jo je priredila revija »Mlada pota« v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, je bilo predstavljanih javnosti 118 del 38 mladih umetnikov. Posebna komisija je med drugimi podelila nagrado študentu slovenske višje tehnične šole v Trstu Klavdiju Palčiču.

Izredne pravice za rabo materinega jezika katoličanom v Jugoslaviji

Na prošnjo katoliških škofov Jugoslavije je Sv. stolica z reskriptom z dne 8. aprila podelila posebne privilegije katoliškim vernikom v Jugoslaviji glede petja in liturgije v domačem jeziku.

Pri zbornih mašah (missa lecta) je dovoljeno v domačem jeziku moliti v dobesednem ali smiselnem prevodu začetno antifono k vstopnim molitvam, Confiteor, Gloria, eno ali drugo molitev, ki jo duhovnik molí pri darovanju kruha ali vina, Suscipiat, Sanctus in Benedictus, Oče naš, Jagnje božje in tudi kakšno molitev pred in po obhajilu. Pri petih mašah (missa in cantu) smejo pevci na koru ali vsi verniki v domačem jeziku peti Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus in Agnus Dei in sicer bodisi po liturgičnem besedilu ali po vsebinskem posnetku. Reskript pravi v obrazložitvi, da je namen podelitev teh širokogrudnih pravic nuditi vernikom možnost, da pri sv. daritvi bolj sodelujejo v materinem jeziku in tako poglobljajo svojo zvezo z Bogom.

Nova družinska knjiga

Mohorjeva družba v Celovcu pripravlja knjigo „Kristusovo življenje“. Pričujoči sestavek ima namen, da bralce opozori in pripravi na to nadvse pomembno delo, ki ga je spisal italijanski pisatelj Ricciotti, v slovenščino pa prevedel pesnik Rafko Vodeb. O izidu te knjige bomo pravočasno obvestili naše bralce.

Vsak čas ima svoje prednosti in istočasno tudi svoje hibe. Morda bo poleg toliko lepega, kar je ustvaril človek dvajsetega stoletja, njegova napaka, da preveč piše. Če se ne motim, je v naši slovstveni zgodovini zahteval Levstik, da se mora vsak pisatelj in pesnik pridno pripravljati, kako držati pero v rokah in ga dosledno pravilno vrteti, ker naravni talenti niso dovolj.

Logična posledica tega ljubimkanja s pisateljevanjem je dejstvo, da vsako leto izide ogromno število novih knjig in ubogi bralec je kar v zadregi, po kateri naj bi segel, katero naj kupi, ker se pač boji, da si ne bi navleklo v svojo knjižnico kupa na zunaj lepih ovitkov, ki so pa v resnici samo kup smeti, če že ne kup gnoja.

Ni nič čudnega, če se bo vsakdo, bodisi zaradi dvoma o notranji ceni ali pa tudi zaradi pomanjkanja denarja, vprašal, kakšna je vrednost Ricciottijevega Kristusovega življenjepisa. Vprašanje je samo po sebi umestno in si dovolim nanj na kratko odgovoriti.

V bralčevo zadoščenje priznam, da imam prav iste težave. V 10 letih sem že trikrat pregledal svojo knjižnico, jo spral in skril, ker sem ugotovil, da se dobrih knjig sploh ne splača brati. Da, je res in se zavedam, kaj trdim. In katere naj beremo v tem slučaju? Človek se mora omejiti samo na izvrstne, izključno na odlične, le najboljše knjige.

Verjetno si se oddahnil; bilo te je strah, da si pred osebo, ki je plačana, da dela propagando o stvari, katere morda niti videla ni. Vidim, da sva istih misli, a bodiva dobrohotna in ne obsojajva teh poklicnih propagandistov. Kaj hočeš, delo propagande je zanje vprašanje vsakdnjega kruha.

Ricciottijev Kristusov življenjepis ne spada v to kategorijo knjig. Nobena propaganda ni odveč ali pretirana. Današnji človek, ki išče resnico in se otepa na vseh straneh laži, je začutil, da se skriva v tej knjigi nekaj izrednega; odkril je v njej lučko, ki mu v nočni temi kaže pot k oddaljenemu zavetišču. Tolle et lege! Vzemi in beri! Čez nekaj minut boš opazil, da imaš v rokah magnet, ki privlači moči luči in odbija sile temne. Poleg svetega pisma in sv. Tomaža je v moji biblioteki Ricciotti na častnem mestu.

Ali pa ni morda takšen Kristusov življenjepis samo za izobražene osebe in ne za mene, preprostega kmečkega gospodarja, delavca, fanta, ženo, dekle, ki ne razume globokih razmotrivanj učenih gospodov?

Priznam, da ne boš mogel vsega takoj doumeti in nekaterih stvari morda nikdar; posebno kar je v uvodu. Veš, ta govori o

tisti tuji učenosti, katero je očitala preprosta Cankarjeva mama svojemu sinu, ko je jokaje spoznala, da mu je ravno ta ukradla vero — odnesla Boga iz srca.

Iz dejstva, da ne bom vsega razumel seveda ne sledi, da zato knjige ne bom vzel v roke. Vsakdo predobro ve, da je imel v rokah že mnogo knjig, ki jih je le deloma razumel. V romanih so večkrat celi oddelki, ki niso lahkoumljivi in jih vsakdo po svoje razume; nekdo ostane le na površini, drugi prodre globlje. Po revijah in časopisih najdemo in beremo, kar nam je čisto španska vas. Še več, samo sveto pismo posameznikom različno govori. Preprosti ženci na preprost način, učenemu profesorju v veliko večji in jasnejši luči.

Nekako tako bo približno s Kristusovim življenjepisom, ki ga bomo Slovenci končno dobili v našem jeziku. Vsakdo bo mogel seči po njem in najti v njem, kar bo želel po svoji potrebi in zahtevi.

Preprost veren pastir bo pazljivo prebiral Jezusovo osebno življenje in javno delovanje; ker nima spornih problemov, bo kar preskočil uvodna razglabljanja. Pobožna ženica bo verjetno znova in znova počasi prebirala mojstrski popis velikega petka, se vživljala v Kristusovo dušo, trpela in spremljala Gospoda na odrešilni poti trpljenja. Uvodno razpravljanje ji bo odveč in se zanj niti zmenila ne bo. Vsekakor ne bodo vsi tega kova. Moderno življenje prinaša s seboj mnogo problemov, mnogi zrejo tudi Odrešenikovo zgodovinsko osebnost bolj kritično, tem je potrebno razložiti, pokazati problem v pravi luči ter tu

in tam seči tudi po globljih in težjih dokazih. Tem služi dolgi uvod. V času praktične nevere, ki se pokazuje na vseh področjih, v več ali manj drugačni obliki, ta skupina bralcev vsak dan raste, prosi za rešitev problemov in ji je treba zadovoljiti.

Vsak bralec bo torej našel v Kristusovem življenjepisom hrano za svojo dušo. S tem namenom jo je zasnoval pisatelj, s tem ciljem jo sloveni prevajalec.

Spominjam se, kako je včasih moja mama potegnila iz predala velike omare debelo knjigo nedeljskih evangelijev. Umaknila se je za trenutek v kamrico, prebrala nekaj strani in se vesela vrnila v hišo, kjer smo na vse mile viže razgrajali otroci. V berilu je našla duhovno krepičo. Nekaj podobnega bo našel vsak resnice željan kristjan v Jezusovem življenjepisom. Ne bo samo krasil police knjigoljubov in izobražencev; gospoda župnika in učitelja, študenta in učiteljskega, ampak bo v duhovno vzpodbudo vsaki katoliški družini, kjer bodo člani, mama in oče, sin in hčerka, segali po njej in v njej skušali globlje spoznati Zveličarja, iskali rešitev problemov, ki jih stavi življenje.

Ko sem bil v petem razredu ljudske šole, mi je učiteljica posodila Cankarjevo »Moje življenje«. Težko je bilo, a nisem popustil. Prebiral sem stran za stranjo, dvakrat, trikrat. Vem, da nisem razumel vsega. A kakšen kamenček sem pa le odlučil ter sem bil srečen. Zdelo se mi je, da sem ptič, ki prvič zleti iz gnezda, se zmagoslavno spreletava nad stvarstvom in se dviga v nebeške višave. Kako lepo doživetje!

Ni se ti treba bati, da bi se moral pri branju omejiti le na kamenčke. Ljubezen do spoznanja, kdo je bil naš prvi Brat, nam bo pomagala ob energični volji predrati steno neznanja ter nam odprla pogled v življenje in v čudoviti duhovni svet Njega, ki je zato umrl na križu, da nas odreši za večno življenje.

DDr. Maksimilijan Jezernik

Ose za olimpiado v Rimu

O izrednih uspehih ameriških atletov smo v zadnjem času dosti slišali. V našem listu smo ponovno poročali o fantastičnih metalcih krogle, ki so prišli s svojim zadnjim svetovnim rekordom prav pred vrata znamke 20 m. — Sedaj pa se je pojavilo kar dvanajst Amerikancev, ki skačejo s palico v višino nad 4.40 m. V zadnjih treh dneh tekmovanja so prekoračili olimpijsko normo 4.40 m naslednji skakalci: Bragg 4,67 m, Dooley 4,57 m, Brewer 4,49 m, Jeisy in Helms po 4,47 m, Mattos 4,43 m, Clark, Wadsworth, Schwarz, Uelses, Gutovski in Morris po 4,42 m. Tu pa še niso vpoštevana nekateri drugi odlični skakalci, zlasti D. Martin, ki je v dvorani skočil 4,76 m! — Tudi šprinterji (=tekači na kratke proge) so že v svojih prvih tekmovanjih nakazali kaj smemo pričakovati od drugih v Rimu. Amerikanci imajo namreč precej

zastopnikov za kratke proge, vendar se bo šele do konca junija odločilo kdo bo dobil vozovnico za Rim. — Indijski »čudoviti tekač«, 23-letni Milkha Singh, ki sme samo pri tekmah odložiti svoj turban, je najavil svojo kandidacijo v olimpijskem finalnem teku na 400 m s časom 46,5 m potem celo 46,1 sek. Da je omenjeni tekač v resnici močar, kažejo njegovi rekordni časi v teku na 100 in 200 m v času 10,4 in 20,7 sek. — Odlični avstralski tekač, najboljši lahkoatlet v l. 1958, Herbert Elliott, napoveduje, da bo svoj lastni rekord v teku na eno miljo, zblojšal še letošnje leto. Sedanji rekord: 3:54,5 minut. — Njegova rojakinja, 24-letna Norma Throver pa je izenačila svetovni rekord v teku čez zapreke na 80 ms časom 10,6 sek. Poleg nje so doslej dosegle isti rezultat: Zapad. Nemka Kopp, Rusinja Bystrowa in Vzh. Nemka Birkmeyer.

FRAN ERJAVEC:

272

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Marmont je našel nekaj višjih francoskih uradnikov že v deželi (povečini so ostali ti še od prejšnje vojaške zasedbene oblasti), nekaj svojih bivših sodelavcev je poklical tudi iz Dalmacije; ker pa mu je primanjkovalo sposobnega osebja, je nameščal na razne položaje tudi moše iz Francije in Italije. Z njimi je potem začel graditi novo francosko upravo, a temelječo še na bivši avstrijski upravi. Čim se je maršal dobro razgledal v deželi, je bil že izdan (25. XII. 1809) tudi prvi organizacijski dekret (nekaka prva začasna ustava) za novo ilirsko upravo, ki je bil pa zgolj začasna, prehodnega značaja. Ta je ohranjal v veljavi še skoro vse prejšnje postave in upravne ustanove, a jim je vcepljal, poleg nekaterih francoskih ustanov, še novi svobodoljubni francoski duh. Tako so bile n. pr. z duhom francoske enakopravnosti nezdružljive ustave avstrijskih deželnih stanov, ker so varovale le starodavne posebne pravice fevdalnega plemstva in visoke duhovščine, zato so jih Francozi tudi takoj ukinili.

Toda ta dekret ni ostal dolgo v veljavi. V teku l. 1810 se je dežela popolnoma pomirila, prebivalstvo se je sprijaznilo z novimi gospodarji in Francozi so imeli dovolj prilike spoznati deželo in njene potrebe. Ker so bile spričo dotedanjih vojn javne finance čisto upropaščene, je bil Marmont prisiljen najeti v Trstu najprej pol milijona in zatem še poldrugimilijon posojila, da je mogel pokrivati tekoče izdatke dežele, razen tega je pa nje-

ne stroške še vidno zmanjšal s tem, da je dosegel odhod v Italijo precejšnjega števila francoskega vojaštva (to je bilo za Ilirijo prvotno določeno na 24 bataljonov in 12 eskadronov). Ko je bil tako v letu 1810 spravljen ves položaj v kolikor toliko normalen tek, je zbral Marmont prve dni meseca januarja l. 1811. veliko odposlanstvo, sestoječe iz zastopnikov vseh večjih ilirskih mest in graničarskih polkov, ki je odšlo v Pariz poklonit se Napoleonu, razen tega naj bi pa »nove podložnike očaral sijaj cesarskega prestola in Pariza«, ker da imajo ti le »zmedene pojme o naši veličini«. S tem je očitno hotel notranje še bolj povezati ilirsko prebivalstvo s Francozi. Morda je to tudi vzrok, da je moralo odposlanstvo več tednov čakati na sprejem pri Napoleonu, a še tedaj cesar ni utegnil razgovarjati se kaj več o ilirskih zadevah, temveč mu je spregovoril le nekaj prijaznih in spodbujevalnih besed in odlikoval nekaj članov z redom častne legije. Beljaško okrožje je zastopal ob tej priliki najbogatejši in najuglednejši Gornjekorošec, beljaški podžupan J. S. pl. P o b e n h e i m, ki je potrošil za to pot baje toliko denarja, da je povzročilo to njegov poznejši gospodarski propad.

Ko se je torej v teku l. 1810. označeno začasno stanje v Iliriji dobro utrdilo, je bilo nujno treba določiti stalni upravni ustroj »Ilirskih provinc«, ker je povzročala dotedanja nejasnost velike upravne težave in zmede. V Parizu se je posebna komisija posvetovala o njem že dolgo časa in, ker le ni prišlo do nobene odločitve, je odpotoval v zgodnji spomladi l. 1811. v Pariz sam Marmont, da bi osebno poročal Napoleonu samemu in pristojnim osrednjim oblastem o stanju v Iliriji ter pospešil objavo definitivnega statuta Ilirije. Marmont je potem na dveh sejah komisije razjasnil položaj v

Iliriji in po vsej priliki je treba njegovemu odločnemu nastopu pripisati, da so bili sprejeti menda skoro vsi njegovi predlogi (morda je bila glede kakih vprašanj zaslišana tudi zgoraj omenjena ilirska deputacija, ki se je mudila ravno tiste tedne v Parizu). Tako je izšel potem že dne 15. IV. 1811. Napoleonov dekret, obsegajoč 271 paragrafov (nekaka definitivna ustava), ki je določal končno organizacijo ilirskih provinc; da pa bi bili prepričani kako prenapli upravni pretresi, naj bi dekret stopil v veljavo šele z novim letom 1812.

Čeprav je bil ta dekret v marsičem nejasen, je ustvaril vendarle pravno podlago celotni upravni organizaciji Ilirskih provinc, jih razdelil na nižje upravne enote, določil delokroge vodilnega uradništva (precej je omejil tudi oblast generalnega guvernerja, ki je bila za časa Marmonta še enaka podkraljevi) ter uredil pravosodje, davčno upravo, solstvo, promet itd. V splošnem kaže ta dekret jasno težnjo, upravo Ilirije čim bolj približati upravi Francije, ni pa bilo še mogoče dati nižjim upravnim edinicam tistih demokratičnih svoboščin, ki so jih uživale v Franciji (n. pr. občine in kantoni). Ves dekret ima pravno precej ohlapno obliko, najbrž iz razloga, da je imela potem upravna oblast čim več možnosti uravnavati vso upravo po dejanskih razmerah in potrebah dežele, a na drugi strani je povzročalo ravno to še tudi nadalje veliko zamotanost. Raznih vprašanj tudi niso reševali zakoni temveč dekreti in naredbi, ki jih je izdal guverner na predloge generalnega intendanta ali pa pravosodnega komisarja. Glede uradnega jezika ni določal ta osnovni dekret ničesar, le ilirski uradni list je označil francoščino za »jezik vlade in armade«.

(Dalje prihodnjič)

Morje hočejo zajeziti

Na šestem mednarodnem kongresu za velike jezove, na katerem se je pred kratkim v Newyorku zbralo 750 strokovnjakov iz 44 držav, je predsednik stalne Mednarodne komisije za velike jezove znani inženir Gail Hathaway presenetil zborovalce z enim največjih tehničnih projektov v zgodovini tehnične znanosti. Predlagal je namreč, naj bi v morju med Grenlandijo in Norveško zgradili 325 čevljev ali blizu sto metrov visok jez v dolžini tristo milj ali 480 kilometrov. Jez bo imel takšen namen, da se bo marsikomu zdel fantastičen: z njim naj bi namreč države na severni polobli sveta preprečile prihodnjo ledeno dobo, ki bo po mnenju nekaterih znanstvenikov nad severne predele Evrope, Amerike in Azije začela prihajati okoli leta 2060.

To znanstveno teorijo sta pred dvema letoma postavila dva učenjaka Kolumbijskega vseučilišča, profesorja Ewing in Donn, in jo utemeljujeta takole: »Doselej so vse štiri ledene dobe, ki so jih ugotovili geologi na severni polobli, nastopile vselej tedaj, kadar se je Atlantski ocean že tako ogrel, da je večja toplota vode imela za posledico taljenje zamrznega Arktičnega morja, na visokem severu. V takem primeru se namreč ledovje, ki pokriva ogromno površino okoli Severnega tečaja, stali, voda izhlapeva, se v mrzli polarni atmosferi zgosti ter nato kot sneg pada na severne predele bližnjih celin. To je posledica naraščajoče toplote vode v Atlantskem oceanu. Oba omenjena učenjaka sodita, da bo v sto letih v Arktiki vse morje odprto, okoli leta 3000 pa bodo po njuni napovedi ledeniki, ki bodo nastali zaradi trajnega sneženja in kopičenja snega na bližnji celini, pokrivali že polovico ozemlja Združenih držav. Ledeniki pa se bodo zopet začeli umikati, če bo arktično morje že toliko izhlapevalo, da se bo njegova gladina znižala za 90 metrov. Tedaj bi bilo namreč arktično morje odrezano od toplejših voda Atlantskega oceana z naravnim podvodnim grebenom, ki sega tisoč sto milj daleč v smeri od Grenlandije proti Norveški. Ta naravni greben na dnu morja je prekinjen samo na enem odseku v dolžini tristo milj.

Na to stanje se opira projekt inženirja Hathawayja, ki predlaga, da bi naj na tem tristo milj dolgem odseku zgradili jez, ki bi segal 25 čevljev nad morsko gladino, tako da bi ločil arktične vode od atlantskih. S tem bi po njegovem mnenju preprečili prihod ledeno dobo.

Ali že veste . . .

... da žive v Karibskem morju ribe pilarice, ki lahko pregriznejo tudi tanjše železne verige;

... da je v ptičjem svetu v splošnem več samcev kot samic;

... da uniči pegasta sova na leto povprečno 2190 miši;

... da doživijo mravlje po ugotovitvah znanstvenikov starost 15 let.

KOTMARA VES

Blagoslovitev gasilskega voza: V pozni jeseni smo dobili moderno opremljeni gasilski voz, ki je stal okrog 130.000 šil. Zadnjo nedeljo je bil v okviru lepe slovesnosti blagoslovljen. Kumovala sta mu g. Maresch in Lidija Močilnik, pd. Hajnžinka. Spored slovesnosti je bil bogat in posrečen. Gasilci, ki se ponavadi blagoslovljene vode bolj bojijo, so prikorakali celo k far-ni sv. maši. Pogrešali pa smo pri blagoslovitvi slovensko pesem, ki bi spadala zraven iz dveh razlogov: 1. ker smo na mešanem ozemlju, 2. ker je bil voz kupljen tudi z darovi slovenskih žuljev.

Smrtna žetev: Pozimi nam je smrt pri-zanesla, zdaj pa tekom tedna zahtevala kar 3 žrtve: Zmrzlakinjo, Razaja in Terezijo Lampichler. Vsi trije so umrli nagle in neprevidene smrti. Dušam mir, sorodnikom pa naše sožalje!

Poroke: Cela vrsta za poroko zrelih fan-tov in deklet se je opogumilo za zakonski jam: krojač Hubert Stangl in Strauss Ma-rija, Gašpar in Pušnikova Hilda, mizar Miklautz Hanzej in Frieda, Šimenč in Kes-narjeva Sali, policist Kohlweg Johan in Waste Matilda, uradni sluga Copi Andrej in Scatova Tildi, mladi Mostecnik in Mi-

škovnikova Mici, mladi Scat in Marija Čašelj iz Brodov. Bog daj vsem novoporočencem milost zakonske harmonije in številno potomstvo!

RIBNICA ob VRBSKEM JEZERU

(† Elizabeta Kanolzer, roj. Trabesinger)

Zelo je nas vse pretresla žalostna vest, da nas je ta ponedeljek po dolgotrajni bo-lezni zapustila ga. Lizi Kanolzer, žena tuk. uglednega čevljarja g. Ludovika Kanolzer-ja in dolgoletna ter zelo priljubljena usluž-benka znane celovške tvrdke Textil-Jan es ch. Pokojna je bila doma iz ugle-dne Trabesingerjeve rodbine v Tinjah. — Naj počiva v miru; zelo prizadetim svoj-cem pa naše iskreno sožalje!

(Obširnejše poročilo bomo priobčili v prihodnji številki.)

Slavje slovenske pesmi

(Nadaljevanje s 1. str.)

Po odmoru so nato nastopili vrli Selani in nam izpod Košute prinesli pozdrav naših planin. Kadar pojo Selani, se ti zdi, da je to nekaj posebnega, pa čeprav si iste pesmi že slišal drugod. Prof. Mihelič se je s tenkočutnostjo znal vživeti v poseb-nost tega gorskega sveta in njegovih ljudi, kjer se čustvena mehkoba družijo z značaj-no trdnostjo v slovensko enovitost. Izraz tega so bile ubrano zapete narodne pesmi. Najprej Miheličeva priredba »Lušno je pomladi« ter selska domača »Pob'č sem star šele 18 let«, nato pa še Laharnarjeva »Kadar mlado leto«. Selane radi vedno znova poslušamo!

Spet so prišli na oder krepki fantje, to-pot iz Roža in nam pod vodstvom prof. dr. Toneja Feiniga zapeli mogočno otožno dalmatinsko narodno »Plovi plovi« v Simonitijski priredbi, nato pa koroško narodno Lastovkam, kjer se je dr. Feinig

sebeno, ker si je izbral tehnično težak pro-gram. Mešani zbor Gallus je zapel koroško narodno v Devovi priredbi »Spev pti-ce pojo«, Adamičevi »Bom pismo pisala« in »Ko bi rosica bila« ter prelepo Kre-kovo »Tam na vrtni gredi«. Bog daj, da bo ta nova greda slovenske pesmi v Celov-cu tudi v bodoče bujno rastla in opojno donela.

Ob zaključku so nato združeni pevski zbori pod vodstvom osrednjega pevovodje dr. Cigana še zapeli koroško narodno v Devovi priredbi »Stoji hartelje zagrajen« ter našo narodno v dr. Ciganovi priredbi »Čej so tiste stezice«. Iz 180 grl je mogoč-no donela naša pesem, da so zadržela srca. Ob zadnjih akordih Prešeren-Premrllove Zdravice je dvorana zavalovila in zahr-mela ter aplavza ni hotelo biti konca. Do-bri dve uri sta le prenatglo minili. V očeh poslušalcev si bral zavzetost, radost, navdu-šenje. Bil je praznik naše pesmi, iz nje

Naši pevci in pevke na odru v Koncertnem domu

(Vinko Zaletel)

izkazal kot izvrsten solist, za zaključek pa še Foersterjevo pogumno »V hribih se dela dan«. Z vztrajnim delom je v kratkem ča-su dr. Feinig svoj zbor spravil na znatno glasbeno raven. Res v hribih ob Dravi se dela dan!

Nato se je znova oglasila Podjuna od koroških pečin do željinskih bregov, ko sta nastopili združeni pevski društvi Obirsko in Zelinje pod vodstvom č. g. Tomaža Hol-marja. Zapeli so: »O Podjuna« (besedilo Milka Hartman, uglasbitev Matija Tomc), dve narodni v priredbi dr. Fr. Cigana in Laharnarjevo »Koder zlato sonce hodi«. Kar so nam ti pevci podali, je plod dolgoletnega vztrajnega brušenja, sad dela pevo-vodje, ki združuje veliko znanje z umetni-škim čutom ter strogo disciplino. Zato so bile pesmi zvočno izbrušene kot kristal, čiste kot lep sončni dan. Slišimo, da ta izvrstni zbor pripravlja lastni koncert in že vnaprej se veselimo na užitek, ki nam ga bo pripravil.

Pevsko društvo Gallus v Celovcu je naj-maljša med zbori, ki so nastopili, nikakor pa ne najmanjše. Pevovodja dr. Cigan je priznan glasbeni pedagog in občutljiv a siguren dirigent. Vprav neverjetno je, kako je mogel v kratkem času obdelati tako šte-vilni in različni glasovni material ter iz njega ustvariti homogen zbor. Prav po-

je zvenelo naše slovensko življenje v Rožu, Zilji in Podjuni, ki je vse prestalo a nikdar obstalo. Življenje, ki se iz lastne moči vse-lej obnavlja iz roda v rod. V vseh zborih je bilo videti ramo ob rami starejši rod in mladino.

VERNBURG

Požarna bramba občine Vernberg, na ka-tere ozemlju so tri župnije (Šentjur, Do-mačale, Skočidol in še del župnije Lipa), poseduje štiri ognjeglasna poslopja (Podrav-lje, Skočidol, Vernberg in Domačale). Zdaj je nabavila s pomočjo občine, dežele in zbirki za ognjeglasnico Vernberg novo mo-torno brizgalnico s transportnim vozilom za moštvo in potrebščine. Je delo velike firme iz Predarlške, ki ima svojo podruž-nico tudi v Beljaku. V nedeljo, dne 22. V., je bila na vrtu gostilne Schiller v Vern-bergu ob obilni udeležbi ljudstva iz vseh 26 vasi občine ter domačega in 10 okoli-ških požarnih bramb (skupno okoli 160 mož) slavnostna blagoslovitev te nove briz-galne. Blagoslovitev je iz cerkvenega obred-nika (Rituale Romanum) izvedel krajevni župnik, ki je imel prej tudi kratek na-govor. Pred njim so govorili poveljnik kra-jevne brambe, g. Anton Marinitsch, župan občine Vernberg, g. Zerovnik, in zastopnik

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimna-ziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 9. julija 1960, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šol-ske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ust-ne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure ali pa pismeno do 1. ju-lija 1960. Pismene prijave je treba kolko-vati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega držav-ljanstva. Šola, katero učenec ali učenka se-daj obiskuje, naj pošlje »Schülerbeschrei-bung« direktno na ravnateljstvo šole, Kla-genfurt, Lerchenfeldstrasse 22.

Na dan izpita pa mora učenec predlo-žiti zadnje šolsko spričevalo, katero bo do-bil 8. julija 1960.

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

še bolj držalo. Cerkevni zbor jim je lepo prepeval, saj sta obe nevesti dolgoletni cerkveni pevki in tudi Maks rad pomaga pri cerkvenem zboru. Cerkev je bila še vsa v venci, ki sta jih spletli predvsem obe nevesti, ki sta vedno radi pomagali pri okrasitvi ali čiščenju cerkve. Sedaj bo se-veda vrsta na drugih dekletih. Najprej to hvalevredno delo, potem pa žentev...

Na poroko smo precej dolgo, že nestrpno čakali, ker ženina Folteja, ki ga je vozil pliberški grof, ni bilo. Nismo mislili, da znajo biti naše dečle tako hude in trmaste, mojdunaj, da so bile mnogo hujše pri »šrangji« kot fantje.

Tudi ne vemo, zakaj bi morale toliko zahtevati pri »šrangji«, ko vendar nobena nevesta in ženina ne gre ven iz fare. Pa tudi močne so, da se je poznalo celo na grofovem avtu. To si moramo zapomniti za takrat, ko se bodo tiste »šrangarce« mo-žile!

»Ojset« je bila pri Komarju pri Sveti Luciji. Tam imajo veliko prostora in vse-ga potrebnega za take prilike. Taka ojset pa je še prilika, da pride muzika in da se mladina enkrat iznorji. Seveda, nikjer ni za vse: eni ljubijo raj in direndaj, drugim to preseda in se dolgočasijo. Oba ženina pa sta izkazala kot zelo dobra varuha svo-jih nevest. Vsi poskusi mnogih in celo zgo-vornega Hermana so spodleteli in niso mogli ukrasti nobene neveste. Upamo, da bodo vse življenje ostali tako lepo in sreč-ni skupaj. To jim vsi želimo in naj pre-živijo mnoga srečna leta v Vogrčah!

SKOCIJAN

(Elektrarna posega v naše življenje)

Gradnja nove velike elektrarne v Kaza-zah bo močno prizadela tudi naše kraje in ljudi ob Dravi. To je videti že sedaj, ko še voda novega umetnega jezera ni pre-plavila njiv, poslopij in loga ob reki. Med-tem ko dela na jezu pri Kazahut stotine pridnih rok, pa tudi pri nas čutimo prve posege tega novega veleobrata. Predstav-niki »Dravskih elektrarn« se vozijo od ene-ga do drugega posestnika, ki bo zaradi no-ve elektrarne izgubil v celoti ali deloma

(Nadaljevanje na 5. str.)

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu pri-redijo v nedeljo, dne 19. junija, ob 14.30 v veliki dvorani Doma glasbe (Kon-zerthaus) v Celovcu

PEVSKI KONCERT

pod naslovom:

PESEM POVEZUJE

V prvem delu bodo zadonele v originalnih jezikih pesmi številnih naro-dov, v drugem delu pa bodo štirje dijaški zbori odpeli vrsto slovenskih na-rodnih in umetnih pesmi

Porabite to priložnost, da vidite svojo mladino na odru!

Že lanska prireditev 5. in 6. junija je dokazala, da se na slovenski sred-nji šoli v Celovcu opravlja resno delo. Tudi letos ne boste razočarani.

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pismeno ali telefo-nično pod tel. šte. 5515 po 12, 10 in 8 šilingov.

Pomladna kuhinja

Zeliščna juha

1/8 kg zelišč, kot so: kislica, meta, krebule, dalje slan krop, 5 dkg masla ali masti, 4 dkg moke, čebula, zelenjavna juha, sol, poper, pol dcl smetane, sok pol limone, 1 rezina kruha, 1 dkg masti, zelen peteršilj.

Zelišča osnažimo, skuhamo v slanem krogu in pretlačimo skozi sito ali drobno sesekljamo. Iz masla ali masti in moke naredimo svetlorumeno prežganje, v katerem prepražimo malo sesekljane čebule. Zalijemo z zelenjavno juho (od zelišč), pridenemo zelišča, solimo, popopravimo in dobro prevrnemo. Slednjič pridenemo sesekljan zelen peteršilj, kislo smetano ter juho še po okusu okisamo z limono in serviramo s kruhovimi kockami, ki smo jih prepražili na maslu ali masti.

Enolončnica z grahom

1/2 kg graha, 1/2 kg suhe svinjine, 4 dkg masti, 3 dkg moke, 5 dkg čebule, sol in paprika.

Grah zluščimo, preberemo in operemo, zalijemo z vodo in pristavimo kuhat. Posebej zmešamo mast, moko in sesekljano čebulo ter dodamo grahu z opranim suhim mesom vred. Kuhano meso odločimo od kosti, zrežemo na kosce in zmešamo z grahom. Juho še papriciramo in solimo po okusu. Pri mladem grahu skuhamo meso posebej, nazadnje ga pridenemo grahu z juho vred.

Kopriva kot špinača

1 kg kopriv, 4 dkg masti, 4 dkg moke, mleko ali nekaj žlic smetane, česen, sol, poper.

Vrščke mladih kopriv očistimo in denemo kuhat v majhno količino vode. Po nekaj minutah jih odcedimo, sesekljamo in denemo na svetlo prežganje, ki smo ga naredili iz moke in masti. Zalijemo z vodo iz kopriv in dodamo malo mleka ali smetane. Osolimo in popopravimo.

Kako si pomagamo

Pri kuhanju se včasih dogode majhne nesreče: jed se je prismočila, juha je presoljena, narastek je obsedel v obodu, meso ne diši več prav sveže in podobno. Razburjanje in jadikovanje ne pomagata prav nič. S treznim premislekom in znanjem pa bomo rešili, kar je še moč rešiti.

Prežgana jedila

Prežganih jedil ne smemo premešati, temveč moramo posodo hitro odstraniti

od ognja in jo postaviti v mrzlo vodo. To prepreči neprijeten duh. Jed pretresemo v čist lonec, po dnu pa seveda pri tem ne strgamo. Jed skuhamo do konca med neprestanim mešanjem.

Prismojeno mleko

Prismojeno mleko ne moremo več uporabiti, ker bi neprijeten duh skvaril vse. Uporabljamo pa ga kot gnojilo pri zalivanju cvetlic. Če se ni mleko preveč sesedlo, ga prevremo z dodatkom 1 do 2 noževih konic jedilne sode.

Presoljene jedi

Presoljene jedi zboljšamo z dodatkom škrapa sladkorja ali pa kuhamo v jedi kos kruha, ki ga pred serviranjem odstranimo. Presoljenim juham pomagamo z nesoljenimi vložki in enim umešanim rumenjakom.

Dišeče meso

Že dišeče meso operemo v mrzli vodi, kateri smo dodali zrno hipermangana ali pa ga še prej nadrgnemo s soljo in potem operemo. Trdo meso pa zmehčamo, če mu med dušenjem dodamo kozarček žganja.

Pogajanja za kmetijski zakon

Pogajanja za kmetijski zakon so še v teku. Pred kratkim so obravnavali predvsem takozvano »zeleno poročilo«. V pogajanjih, ki se vlečejo že mesece in mesece, so doslej mogli priti do enotnega mišljenja glede vrste važnih vprašanj. Izgleda, da bodo stopila sedaj v ospredje načelna sporna vprašanja med obema koalicijskima strankama, predvsem torej ustavna in kompetenčna vprašanja. Zastopniki kmetov so bili ves čas mnjenja, da kmetijski zakon ne more biti politični zakon, temveč da mora biti ta zakon agrarnogospodarski in strokovni zakon, ki bo vplival tako na kmeta kot na potrošnika in to na oboja enako pozitivno. Saj gre pri tem zakonu za to, da se ohrani gospodarsko zdrav kmečki stan in zagotovi prehrana avstrijskega prebivalstva, kar je za nevtrarno državo še prav posebno važno. Poleg tega pa je kupna moč kmečkega stanu pri ohranitvi delovnih mest v obrti in industriji soodločujoč činitelj.

Zastopniki kmetov so vedno poudarjali, da se je treba izogibati pri pogajanjih o novem kmetijskem zakonu vseh vprašanj političnega proporca in prestiža. Zato bi

Pokvarjeno maslo

Slabo dišeče maslo pustimo na robu štedilnika v kozički, da se stopi. Nato ga prevremo s koščkom črnega kruha. Kruh namreč potegne nase ves neprijeten vonj. Zarko maslo postane užito, če ga denemo v posodo, potresemo z jedilno sodo in dobro premešamo. Nato dolijemo nanj mrzle vode in ga pustimo v njej 15 minut. To predelavo ponovimo parkrat.

Slabo uspeli narastki

Narastke, ki se ne ločijo od oboda, zrežemo v obodu v primerne kose in jih prepečemo.

NASVETI

Neprijeten duh v posodi za čaj

Čajniku ali drugi posodi za čaj, ki ga že dolgo nismo uporabljali, odvezemo neprijeten duh, če položimo na njegovo dno košček sladkorja. Seveda moramo posodo prej dobro očistiti in posušiti. Čajna posoda, ki jo redko uporabljamo, bo ostala brez duha, če vedno pustimo v njej košček sladkorja.

Aluminijaste posode raznih konzerv, kot pastet, marmelad itd. ne zavrzimo, ko je konzerva prazna. Prav pripravne so za shranjevanje raznih drobnarij, kot so gumbi, želbljčki, lasne zaponke in slično. Z nožem zgladimo ostrí rob pokrova.

bila tudi povezava kmetijskega zakona z drugimi vprašanji neumestna. Pribiti pa je še treba, da na podlagi ustavnih določil, katera zakon predvideva, ne smejo biti dežele oropane nobenih pravic, ki so jih imele v zadnjih desetletjih.

Pismo potrdilo je veliko vredno

Niso redki slučaj, da popolnoma novi stroji, ki pridejo naravnost iz tovarne, niso opremljeni s potrebnimi varnostnimi napravami. Pogosto se kupec zanaša, da je stroj izdelan po vseh pravilih, ki veljajo za obrate. Če pa se zgodi nesreča, se lahko pojavijo zelo neprijetne pravne težave.

Da se zavarujete pred takimi nevšečnostmi, si dajte izstaviti od zastopnika, ki vam proda kak stroj, pismo potrdilo, da je stroj opremljen tudi z vsemi predpisanimi varnostnimi napravami. Ako pozneje, ko stroj dobite, opazite, da vkljub temu manjka kakšna zaščitna naprava, lahko od dobavitelja zahtevate, da vam brezplačno dostavi na dom še manjkajoče zaščitne dele stroja.

Šoferski kotiček

(Nadaljevanje)

Danes je vsaka vozna pot uporabna za skorajda vsa motorna vozila. Mnenje, da se na takih poteh ne more nič zgoditi, je pa sila pogrešeno. Pomislite, morda se boste spomnili, kolikokrat ste že ravno na raznih stranskih cestah takole ob nedeljah in praznikih srečali tudi na najožjih takih poteh motorizirane meščane, ki se jim je zahotelo priti ven iz blaznega prometa na glavnih cestah. Čisto razumljivo, in tega jim tudi nihče ne šteje v zlo. Treba se je tega samo zavedati fantom, ki ob nedeljskih popoldnevih tako radi preizkušajo svoje motocikle in mopede in jih gonijo z blazno naglico po bližnji okolici zanašajoč se na to, da ob nedeljah popoldne itak nihče ne vozi tod okoli razen njih.

Vedeti pa je treba, da niso vselej ljudje in njihova vozila krivi nesreč na podeželju. Precej krivde odpade tudi na ceste, po katerih se dandanes vrši promet. Pomislimo tu samo na nekatere ceste, ki so polne globokih kotanj, da vozaču, ki ni pazljiv, naravnost izbijejo krmilo iz rok. Drug vir številnih nesreč so tudi postajališča poštinih avtobusov, ki so — človek bi skoro verjeti ne mogel, če se ne bi na lastne oči že tolikokrat prepričal — napravljena ravno v ovinkih, dasiravno bi bila lahko nekaj metrov proč od teh. Tudi če pogledamo, kje navadno stojijo zbirališča mleka na deželnih in občinskih cestah, lahko samo zmajemo z glavo pričo take nepremišljenosti. Tovornjaki, ki zbirajo mleko, se morajo seveda ustaviti tik klopice za mlekarke kangle. Pri prehitevanju takih tovornjakov pride večkrat do nesreče. Morda boste šli sedaj in pregledali zbirališča, če niso ravno v vaši vasi postavljena na nepravem mestu. Bilo bi prav, kajti na ta način bi že odstranili vsaj eno možnost nezgode.

(Dalje prihodnjič)

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, sobne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Na željo ugodni plačilni pogoji! Ceniki zastoj!

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

svojo posest. Pogajajo se za odkup zemljišč in sestavljajo pogodbe. Na splošno je treba reči, da pogajanja potekajo v še kar dobrem ozračju, kajti družba »Dravske elektrarne« je pač voljna plačati tržno vrednost zemlje, ki jo potrebuje. Marsikdo je vesel, ko se naenkrat znajde s takimi lepimi vsotami v roki. Preudarni gospodarji so že nakupili drugod ustrezne kose zemlje, ali pa denar uporabili za modernizacijo svojih gospodarstev, kot nakup kmetijskih strojev, popravilo stavb in podobno. Žal so pa med njimi tudi taki, ki ne znajo prav obrniti ta denar. Razmetavajo ga, tako da v par letih ne bodo imeli več ne zemlje, ki bo pod dravsko vodo, pa tudi denarja ne, ki ga bo takorekoč »vzela Drava«. Tako je slišati od drugod, da je nekdo 200.000 šil. v nekaj mesecih zapravil.

Vendar je treba v zvezi z odkupom te zemlje upoštevati še nekaj: gre namreč predvsem za plodno zemljo in gozdne površine. Te so doslej ob smotrnem obdelovanju in izkoriščanju vsako leto dajale dohodek, ki ga ne bo več. In kapitalizacija teh donosov pa seveda znese veliko več kot je sploh moč pričakovati od enkratne denarne odškodnine, pa naj bo še tako z dobro voljo odmerjena. Dejstvo je pač, da je ta zemlja igrala pomembno vlogo v celotni strukturi gospodarstva naših krajev. Poleg tega je pa treba upoštevati še tradicionalno navezanost naših kmečkih ljudi na zemljo, katero so oni in pred njimi njih očetje ter dedje oplemenitili s svojim delom. Zato pri takih odkupih neizogibno pride do trdot, ki bi jih bilo moč ugla-

ditati samo ob obojestranski uvidevnosti. Da zasluži navezanost naših ljudi na zemljo še posebno upoštevanje danes, ko od vseh strani prihajajo glasovi o begu iz dežele ter upadanju volje po obdelovanju zemlje, ni treba posebej poudarjati. S tem pa seveda nočemo zagovarjati kakih povsem pretiranih zahtev posameznikov.

Gospodarstvo celih vasi kot n. pr. Goreča ves, Št. Lovrenc, Stražja ves, Vogle bo prizadeto zaradi izgube loga, iz katerega so doslej dobivali metivo. Tega bodo odslej morali nabavljati od drugod. Zaradi daljšega transporta bo seveda mnogo dražje in tako bo denarna odškodnina kmalu porabljena. Zato se je pojavila zahteva, z vidika prizadetih gospodarstev, brez dvoma upravičena, da bi dobili odškodnino v naturi, to je v električnem toku, ki itak postaja vedno pomembnejši faktor v kmetijskem gospodarstvu. Menimo, da bi morala v tem pogledu priskočiti na pomoč oblast, kajti odvzete površine za elektrarno bodo vprav po električni energiji, ki jo bo le-ta proizvajala, služile celotni skupnosti. Zato bi bilo prav, ako bi žrtev prizadetih gospodarstev bila odškodovana tako, da bi ta gospodarstva prejela električni tok po ugodnejših pogojih. Proizvodnja in razdelitev električne energije je itak v rokah državnih in drugih javnih (deželnih) ustanov, zato menimo, da bi to vprašanje bilo moč kako ustrezno urediti.

SELE

V petek, dne 27. maja so v zgodnjih urah skozi Sele dirkali številni motoristi in avtovozači. Kakor pravijo, pri tej dirki niso tekmovali za to, kdo bo najhitrejši, marveč čigavo vozilo bo najbolj vztrajno

zmagovalo ovinke in klance težavnih gorskih cest. Ni nam znano, kdo se je najbolj odlikoval. To pa vemo, da cestarji tožijo, ker so vozači za seboj pustili slab spomin na dinko, namreč razdrapane ceste!

KAMEN V PODJUNI

Zazibal se je edini zvon, samotar, v kamenskem zvoniku v soboto, dne 14. maja in ponosno klical okoličanom, da se dogaja nekaj nenavadnega na Kamnu. Res je bilo... Imeli smo birmo. Take prilike so za vsako faro nekaj velikega in veselega.

»Kaj bo?« - je zdihovala neka žena - »nobenih deklet ne moremo dobiti, da bi nam spletle vence. Dandanes so res take... Same bomo morale vzeti vso stvar v roke.« Pa so res poprijele.

Moški svet menda pod strogim vodstvom vaških veljakov je dvigal mlaje in bolj učeni pa so celo tri nemške napise narisali.

Sprejem gospoda škofa je bil pred cerkvijo. Vršil se je, kakor navadno: govori in petje. Ostala slovesnost je bila v majhni, okusno obnovljeni cerkvi.

Za vse presenetljivo pa je bilo, kakor sem slišal od mnogih, nepričakovano majhna udeležba birmancev. V predzadnji birmi je bilo število birmancev 150 ali celo še več. Sedaj je bilo le 16 birmancev. To pa kljub temu, da jih je g. katehet v Škocijanu vabil, naj izkoristijo to ugodno pri-

Ljubljanska Filharmonija pride

V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo bo v ponedeljek, dne 13. junija ob 8. uri zvečer gostovala v Koncertnem domu v Celovcu, Slovenska Filharmonija pod vodstvom njenega dirigenta Sama Hubada. Na ta odlični ansambel že sedaj opozarjamo. Karte v predprodaji pri Kärntner Reisebüro.

liko in pridejo na Kamen. Ti paglavci so se res držali svojega, da na Kamen ne bodo šli. Govori se, da je to radi neprijetnih dogodkov v cerkvi lani meseca novembra. Rečeno je bilo v šali tudi, da je bilo več kramarjev kakor birmancev. Ti nikdar zadovoljni in tukaj razočarani kramarji so kakor sem sam videl in slišal, slabe volje zapustili naš trdi, a dragi Kamen.

Nesreča goriških rojakov

Na povratku iz Celovca je skupino goriških rojakov, ki so se bili udeležili našega koncerta, prizadela huda nesreča.

V Tricesimu je avto č. g. Simčiča trčil v neko avtociстерno. Pri tem sta preč. g. msgr. Močnik in pesnica Zora Piščančeva, zadobila težke poškodbe in so ju morali prepeljati v bolnico v Udinah, ostali potniki pa so kljub lažjim poškodbam mogli nadaljevati pot domov. Na srečo se obema ponesrečencema po najnovejših vesteh že obrača na bolje. Prav iz srca jima želimo čimprejše in popolno okrevanje.

„Ali že veste?

Najbolje kupite pri

LODRON-u

Zato si nabavite zavese, preproge, žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

Dekle - gospodična . . .

Anamarija je že cela gospodična. No — in tega se deklica tudi dobro zaveda. Oblači se po najnovejši modi, pričesko ima vsak teden drugo, pa tudi lepote se rada. In njena mati, kako je ponosna na svojo hčerko, saj ve, da jo bo prej ali slej »od-dala«. Prav zadnjič ji je rekla: »Veš, Anamarija, sedaj si pa že dovolj stara in si lahko poiščeš kakega resnega fanta. Milan bi bil kot nalašč zate: lep je, avto vozi in tudi dobro zasluži. Kako pogledujejo dekleta za njim!«

Vendar Anamarija še ni navdušena za zakonski stan. Rada pogleda na levo in desno, ker ve, da se moški močno zanima-jo zanj. Danes gre z Milanom v kino, jutri z Markom na ples itd., kajti deklica ljubi spremembo. In kadar se pozno v noč vrne domov, tedaj pripoveduje mami, kako se je zabavala in kako so ji mladeniči dvorili. Seveda ponosna mamica uživa nad takim pripovedovanjem, češ naj ima otrok od življenja več, kot je imela ona.

Mož sicer pogosto pravi ženi, da pusti Anamariji preveč svobode, a kaj pomaga, ko ga pa ne posluša. Pa tudi hčerka se ne zmeni dosti za očetove opomine. Saj ga pogosto zavrne: »Veš, očka, ti si še starokopiten!«

*

Sodobna Anamarija je zares otrok časa, ki ima to nesrečo, da ima tako lahkomi-selno mater. Postala je otrok ulice in jav-nih lokalov — kina in plesišč. Vse vezi z družino je pretrgala in vse, kar je nekda-j veljalo za častno in primerno, ji je posta-lo starokopitno . . .

Saj sicer ni pokvarjena ali zlobna, le mi-selnost ulice jo je prevzela in dom ji ni dal prave vzgoje . . .

Toda tudi za take mlade gospodične ve-ljajo pravila dostojnosti in resne pošteno-sti. Res se je marsikaj spremenilo tekom let, vendar še nismo tako daleč napredo-vali ali nazadovali, da bi mlada gospodična lahko delala vse, kar se ji zljubi.

*

Da bo mlada gospodična uživala ugled, je vendar potrebno, da upošteva vsaj sle-deča pravila dostojnosti in primernosti, ki so še vedno sodobna:

Nikar ne postani »metulj ali enodnevnica«, ki se obesi na vsakega moškega; zato tudi darov od takih častilcev ne spre-jemaj!

Nihče ne more zameriti dekletu, če gre zvečer v kino ali gledališče; toda izbrati si mora primerno družbo — najbolje druž-bo deklet ali vsaj mešano družbo. Če pa se sama vrača domov, pa se ji pridruži znan moški, naj ne bo z njim predomača. Nika-kor pa ga ne sme spremljati na njegov dom.

Prav tako ne bo resno dekle hodila sa-ma z moškim na izlete ali daljša potova-nja; saj bi moški sam lahko začel dvomiti o njenem poštenju.

Dekle, — četudi si postala gospodična, imej v časti svojo mladost in svoje dobro ime, ker ga boš še zelo potrebovala.

Iz našega kulturnega življenja

Koncert pevske zveze v Celovcu. Saj si skoraj misliti ne moremo društvenega življenja brez pevskega zborov. V posebnih meri velja to še za Koroško. Po naših društvenih dvoranih se še vedno mnogo prepeva in pri prireditvah skoro vedno nastopajo tudi pevci s par pesmimi za »priboljšek«. Pa tudi nekaj koncertov in radijskih nastopov pripravijo ti zbori vsako leto.

Preteklo nedeljo pa je devet pevskega zborov iz cele slovenske Koroške pripravilo zelo uspešen pevski koncert v koncertni dvorani v Celovcu. Mnogi, ki so veliko dvorano prenapolnili, so občrili spored z velikim navdušenjem spremljali in vse zborove nagradile z vidnim priznanjem in z veliko pozornostjo spremljale program.

Predvsem pa je treba poudariti razveseljivo dejstvo, da smo med nastopajočimi pevci, katerih je bilo okoli dvesto, opazili zelo mnogo mladine. Iz celotnega programa se da bežno ugotoviti, da je ta mladina še zares idealna in zvesta izročilom nekda-j bujnega kulturnega življenja po dolinah Koroške.

Moč duha

V življenju srečujemo ljudi z »močno voljo« in ljudi »slabičje«. Da jih ljudje tako opredeljujejo, je pač vzrok v tem, kako se znajo samega sebe obvladati, gospodovati nad svojim telesom in se ustavljati čutnim zahtevam.

Duh in telo sta si v človeku v najtesnejši življenjski zvezi in imata zato zelo močan vpliv drug na drugega. Vse pa zavisi od tega, kdo bo v človeku močnejši — odločujoč gospodar . . .

Kako zelo vpliva telo na duha, lahko pri sebi opazujemo sleherni dan. Če smo telesno utrjeni, tudi duh ni pripravljen delati. Kadar pa smo res zdravi in sveži, je tudi duh voljan in za delo sposoben. Telesno bolni ljudje so pogosto bolni tudi na duhu; večkrat so bolj pomilovanja vredni radi njihove »duhovne zlomljenosti« kot telesnih bolečin.

Pogosto smo pa tudi priče, kako silno moč ima lahko duh do telesa. Saj slišimo večkrat: Ta žena še nekaj dni ne bo umrla, ker čaka še sina, ki bo prišel iz tujine; njena silna želja po sinu jo ohranja pri življenju. Kako mnogi hudo bolni v vedri potrpežljivosti prenašajo svoje bolečine; pri tem še celo na druge mislijo in se zanje žrtvujejo. Kako strmino nad junaštvom mučencev, ki so vse bolečine skoro prezirali; v njih je duh bil popoln gospodar!

Znano je tudi, da zdravniki kar čudežno zdravijo s sugestijo; če se mu posreči bol-

nika prepričati in si pridobiti njegovo za-upanje, je s tem že polovico uspeha. Zato velja pravilo: Dobra volja in zaupanje sta najboljši zdravili.

Hipohondrija ali namišljena bolehnost je veren izraz, kako more duh tudi kvarno vplivati na telo. Ta duševna bolezen povzroči namreč, da more pretiran strah in bolečna domišljija povzročiti, da bo telo sčasoma zares podleglo namišljeni bolezni.

Tudi je znano, da ob epidemijah zbole najprej oni, ki se boje okuženja. Prav tako pa je tudi že izpričano, kako zelo se lahko z odločno voljo in z mirnim ter vednim duševnim razpoloženjem zares ubra-nimo okuženja ali bolezni vobče.

Zato ni za človeka nič bolj važno, ko da se čimprej nauči uporabljati silo svojega duha nad telesom in tako telo navaditi po-korščine. Če te bo nekoč vsaka malenkost potrla in iztirila in če boš postal čemer-starec ali sitna stara baba — če boš nekoč svojo »nervoznost« preklinjal, bo to zato, ker se v mladih letih nisi navadil posta-viti se po robu svojim »kapricam«.

Če pa ostaneš vder in živahen, ko te muči zobobol ali si utrjen, da bi najraje omahnil, pa pokonci stojš in strumno hodiš; skratka: če ne tarnaš in se ne zme-niš za vsako majhno nevedčnost, si si pri-boril svobodo in tvoj duh ti bo pripravil mnogo lepih dni. Tvoje življenje bo ena sama pesem zadovoljstva in prijetne dru-žabnosti.

Filmski festival v Cannesu

V Cannesu na francoski južni obali, kjer se zbirajo bogati letoviščarji, so sredi maja zaključili 13. mednarodni filmski festival. Najvišjo nagrado »zlato palmo« je prejel Fellinijev film »Sladko življenje«, ki je vzbudil v Italiji toliko kritike in ogorčenja med resnimi ljudmi.

Nagrada sta dobila še sovjetska filma »Vojakova balada« in »Gospa s psičkom«. Kot najboljši igralki sta bili nagrajeni Francozinja Jeane Moreau za vlogo v filmu »Umirjeni spevi« ter Grkinja Melina Mercouri za film »Nikoli v nedeljo«.

Film »Vojakova balada« je prejel tudi nagrado za mladinske filme. Drugo nagrado v tem ciklu je prejel jugoslovanski film »Deveti krog«, ki ga je režiral Slove-nec France Stiglic.

Katoliški filmski center »Office Catho-lique du Cinema« je nagradil danski film »Paw, deček med dvema svetovoma«.

Čemu festivali?

Najbolj znani so filmski festivali v Be-netkah v Italiji in v Cannesu v Franciji. Poleg teh prirejajo letno podobne festi-vale tudi v drugih državah na vzhodu in zapadu. Težko je izreči splošno sodbo, ka-teri festivali so najvažnejši, ker jih filmski mogotci skušajo izrabiti v svoje reklamne namene.

Namen filmskih festivalov bi naj bil pri-kazati to, kar je v teku leta bilo naj-boljšega izdelano iz svetovne filmske pro-izvodnje. Tudi bi naj ob takih prilikah odlikovali one zaslužne filmske delavce, ki največ prispevajo k izboljšanju in dvigu filma na višjo stopnjo. To je bil prvotni namen teh mednarodnih prireditev, ki so bile prvič v Benetkah.

Toda nekateri festivali služijo le za to, da zagotovijo filmom trgovski uspeh. Na teh festivalih se zbirajo pogosto tudi tkzv. filmski zvezdniki. Tam uganjajo svoja ču-daštva, da vzbujajo pozornost in tako dela-jo reklamo za filme, v katerih nastopajo.

V Cannesu . . .

Cannes je povsem letoviški kraj, kamor je možen dostop samo petičnim bogata-šem. Ob letnih filmskih festivalih se še po-sebno mnogo uživanja željnega sveta ude-leži teh filmskih prireditev. Pod kakšnimi vidiki presojaajo ti ljudje filme, si lahko mislimo. Saj se zbira ob teh dneh v Can-nesu vse, kar si želi vpogleda v svet film-

skih zvezdnikov in njihovega avanturistič-nega življenja.

Vsako leto nam ti festivali potrjujejo, da imajo filmi vedno manj vrednosti. Več-krat so tisti, ki dobijo prvo nagrado, ko-maj nadpovprečni filmi. Tu ni glavni na-men predvajanje dobrih filmov in podeli-tev nagrad, temveč reklama, ki je vsekakor odločilni činitelj v kinematografiji.

Filmski festivali so v prvotni zamisli do-bra ustanova in bi mogli mnogo pripomo-či, da bi se ravan filma z umetniškega in moralnega stališča dvigala, a žal, so postali bolj zrcalo filmske revščine.

„Kekec“ - mladinski film

Na mednarodnem festivalu mladinskih filmov je leta 1952 v Benetkah dobil prvo nagrado med svetovnimi mladinskimi fil-mi tega leta slovenski mladinski film »Ke-kec«. Filmsko podjetje »Triglav« je pripra-vilo ta lepi film po zanimivi mladinski po-vesti pisatelja Vandota: »Kekec z naših gorac«.

Imenovani film je izrazito mladinski film in je priporočljiv. V zelo živahnem de-ja-nju prikazuje neustrašenega Kekeca v nje-govih doživljanjih v kraljestvu visokih alp-

Fant - vitez . . .

Pogosto slišimo zaničujoče obsojanje davnih časov srednjega veka: »V tistem temnem srednjem veku . . .« in podobno.

Ali je pa bilo v tako obrekovanem sred-njem veku zares vse tako mračnjaško in človeka nevedno, kot napredno posvet-njaški svet kriči, o tem resni zgodovinarji trdijo drugače. Res, da so takrat ljudje ži-veli mnogo preprostejše življenje; saj civi-lizacija je takrat bila še na zelo nizki stop-nji. Toda s tem še ni rečeno, da so bili ljudje takrat nesrečnejši in da je bilo ta-krat več krivičnosti in nasilja!

Nasprotno, mnogi resni poznavalci ti-stih časov celo trdijo, da je bil takratni človek v civilizaciji sicer še le v začetku, toda duhovna in srčna kultura takratne-ga človeka je bila neprimerno višja, kot je kultura modernega sveta. Saj še danes občudujemo neminljive spomenike takrat-ne kulture: v umetnosti, književnosti, glas-bi itd.

Eden takih pojavov srednjeveške duhov-ne in srčne kulture je bila ustanova vi-teštva. Mlad vitez se je po daljši preizkuš-nji zavezal, da bo izkazoval Bogu najvišjo čast, Cerkev pa spoštovanje in pokorščino; da bo služil domovini, kakor bo ukazal vladar; da bo nastopal zoper krivico, pra-vico pa branil; da bo ščitil po nedolž-nem zatiranje; da bo do poštenega ženstva spoštljiv in uslužen in da bo branil njih čast.

To je bila ustanova, ki je zajemala cvet takratne mladine; to mlado viteštvo je bilo vzgled in vodnik vsej drugi mladini; po njem so veljali za najvišje ideale: Bog — domovina — poštenje! Zares, plemenite obveznosti in plemeniti ideali! Ti ideali veljajo za vse čase in vse kraje!

Taki vitezi živijo zato tudi danes. To so vitezi po mišljenju, govorjenju in življe-nju; vitezi v službi Boga, Cerkev in na-roda.

Viteštvo mladega fanta je znamenje nje-gove srčne kulture in plemenitosti. V vsem vsakdanjem življenju bo to njegovo viteštvo vidno; saj bo ves njegov odnos do lju-di en sam izraz njegovega poštenja.

Zlasti pa se viteštvo fanta pokaže v nje-govem zadržanju do deklet. Spoštljivost in olikanost do njih mu je osnovno pravilo. Vendar to še ni dovolj; viteški fant si je privzgojil notranje spoštovanje do vsega poštenega ženstva in tako mu je njegova zunanja spoštljivost resničen izraz notra-njega prepričanja. Tak viteški fant se za-veda, da mora žensko čast in poštenje šči-titi pred vsakomur, zlasti še pred samim seboj. V pravem viteštvu je namreč velika spoštljivost, nežna obzirnost in junaška sa-mozataja. Tako je viteški fant zanesljiv varuh najvišjih vrednot.

Katoliški fant! Bodi vitez v svoji oko-lici! To se pravi, da bodi varuh onih svetih idealov, katere so čuvali tvoji predniki skozi stoletja. Zato pa je njihov rod do današ-njih dni ostal gospodar na svoji zemlji in Bog mu je dal svoj blagoslov!

skih gora. Tudi v tej planinski idili je do-ma dobrota in hudobija, poosebljena v do-brem in hudobnem dedku. Plemeniti Ke-kec pripomore s svojo neustrašenostjo do-broti do zmage. Film je brez vsake ten-dence.

Film predvaja v teh dneh po naših vaseh potujoči kino in je priporočljiv vsem, zla-sti pa mladini.

ŠPORTNI KOTIČEK

2,171 m v višino!

Ameriški lahkoatleti neprestano rušijo stare svetovne rekorde in postavljajo nove. Toliko smo slišali v zadnjem času o njih, da komaj sledimo njihovim uspehom, ka-tere prav po pravici imenujemo bajne. Sedaj se je zopet oglasil 19-letni fenomen v skoku v višino John Thomas, ki je v le-tošnji pomladi postavil nov svetovni re-kord v dvorani in ki je celo v rekordov razvajeni Ameriki povzročil pravcato sen-zacijo. Ta rezultat je nedavno postavil omenjeni atlet v Filadelfiji, ko je skočil 2,171 m visoko, s čimer je izboljšal prejš-nji svetovni rekord ruskega atleta Juri-ja Stepanowa, ki ga je branil od leta 1957 dalje s skokom 2,16 m.

Najprej je Thomas pri prvem posku-su gladko preskočil 2,13 m. Nato so mu dvignili prečko na 2,171 m, to je na vi-šino novega svetovnega rekorda na pro-stem. 45.000 gledalcev je bilo navzočih ob

tej priliki in so bili tako tihi, da bi sko-raj miš slišal, ko je mladi atlet vzel nalet. In glej, takoj prvi poskus je uspel. Nato je hotel Thomas svoj svetovni rekord v dvorani tudi na prostem doseči in si je dal dvigniti prečko na 2,196 m. To se mu si-cer ni posrečilo, vsekakor je pa pri svojem drugem skoku — izmed treh dovoljenih — le malenkostno oplazil prečko, da je jedva padla na tla.

Omenjeni uspeh mladega atleta nam do-kazuje, kako se Amerikanci pripravljajo na letošnje olimpijske igre v Rimu, na katere očitno polagajo izredno važnost. Dalje nam ta rezultat tudi kaže na kako visoki stopnji je današnja lahka atletika. Vzemi v roke meter in odmeri na steni svoje spalnice 2,20 (to višino je skoraj pre-skočil) in boš videl kako visoko je to. In ne pozabi pri tem: tako visoko je skočil brez vsake pomoči, samo s svojim gibčnim telesom in s svojimi prožnimi nogami!

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Pred petnajstimi leti

Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik

(Nadaljevanje)

Vrata so bila seveda zaklenjena. Policija je zbežala v zaklonišče v obokane kleti, za jetnike ji ni bilo mar. Klicev: odprite, odprite! ni slišala. V smrtni nevarnosti pa človek še vse poskusi, da si življenje reši. Nevarnost pa je že dosegla višek, kajti bombe so padale tudi že na glavno poslopje in ga zažgale. Želja po rešitvi je oslabele moči podvojila. V skrajni sili so sojetniki pograbili veliko klop, jo dvignili in z njo z vso silo butali in treskali v močna okovana vrata tako dolgo, da so odjenjala s podboji vred. Zdaj je prihitel neki stražnik in pokazal pot v zaklonišče. Nisem se drenjal, zadnji sem zapustil sobo in ob svitu goreče barake capljaj za drugimi v klet. Tam nas je bilo toliko, da smo stali kakor ribe v konzervi. Tudi iz drugih zaporov so se namreč jetniki na podoben način oprostili. Dolge ure smo ostali v tej gneči, dokler niso pripravili še ene kleti. V tej smo morali počakati na jutro.

Po končanem bombnem napadu so pogasili požar v našem delu poslopja, drugi trakti so goreli še naslednji dan. Tudi naš trakt je bil močno poškodovan. Zjutraj so nas porazdelili po tistih celicah, ki so bile še količkaj porabne. V celice, določene za 5 jetnikov, so nas stlačili po 20 do 25. Še so ležali kupi ometa po tleh, skozi okna brez šip je pihal mraz. Čepeli smo po tleh in še vesel si moral biti, če si na steno naslonjen mogel noge malo stegniti. Tudi kuhinja je bila zadeta in zadovoljiti smo se morali s kosi kruha. Črna kava, od drugod pripeljana, je bila že mrzla, ko smo jo dobili. Bilo je res životarjenje, da se Bog usmilil!

Čez tri dni, na praznik Treh kraljev, je prišlo povelje, da moramo poslopje izprazniti, ker je nevarno, da se zruši. Ali nas bodo poslali v Straubing? Zbasali so nas v avtobuse, ki so nas skozi mesto pripeljali na zahodno stran v predmestje. Tam je bila velika telovadnica, dolga okoli 50 in široka 30 metrov. O njej mi je čudne reči pripovedoval neki Francoz že v Berlinu. In zdaj, naj tudi mi okušamo njene neprijetnosti!

Mrzlo je bilo v njej kot v ledenici. »Kurilo se ne bo, saj tudi mi stražniki nimamo zakurjenol!« je zarobantil nad nami stražnik. A potem je le prišlo drugače. Na vsakem koncu telovadnice je stala velika železna peč. Od nekod so privlekli nekaj premoga in zakurili. Seveda se v ogromnem zamraženem prostoru to niti najmanj ni poznalo. Le v bližini peči si se mogel malo ogreti. Razdelili smo se na dve skupini. Pri eni peči je bilo lepo organizirano: vsak se je mogel pol ure greti in po-

tem dati prostor drugemu. Tako so parkrat vsi prišli na vrsto. Pri drugi skupini pa je vladala sebičnost: nekateri so obstopili peč in nobena prošnja ali ostra beseda jih ni odmaknila od nje.

Z gibanjem in marširanjem po telovadnici smo skušali ogreti otrple ude, pri tem pa dvigali cele oblake prahu. Težava je bila tudi z našo prehrano. Na drugi strani ceste je bila kaznilnica, a ni hotela prevzeti oskrbe za nas. Predno so uredili to našo prehrano je poteklo skoro dva dni. Mi pa smo omagovali od glada. Še le drugi popoldan smo prejeli prvo toplo jed. Opešal sem že tako, da sem le z največjo težavo mogel vstati, če sem sedel ali ležal.

Seznanil sem se s tremi izvrstnimi fanti iz Spodnje Štajerske. Imen dveh se še spominjam. Bila sta Janko Živko in France Alič. Alič je bil že na smrt obsojen in je celih 7 mesecev vklejen čakal v samotni celici na smrt, pa so mu le spro-

sili pomiloščenje. Fantje so bili zelo postrežljivi tukaj in tudi pozneje.

Dne 9. januarja smo bili rešeni te Sibirije. Začeli so zopet voziti vlaki na progi v smeri proti Passau. Kdor ni bil bolan, je smel s transportom na pot. Razume se, da smo zbrali še vse ostanke moči. Le proč, proč iz tega kraja! Poldrugo uro smo vklejeni korakali skozi razbito mesto na malo predmestno postajo Dutzenteich. Tam je stal pripravljen vlak, sestavljen iz starih vagonov. Po dveurnem čakanju se je končno vlak zganil in nas počasi vozil našemu cilju naproti.

Počutil sem se zelo slabo. Prosil sem spremljajočega stražnika, naj mi na večji postaji, kjer vlak dalj časa obstane, prinese vode ali kako drugo okrepčilo. Zaman. Imel sem vročino. Komaj sem se še zavedal. Ob devetih zvečer smo izstopili na postaji Straubing in še precej daleč korakali do velike kaznilnice. Po 29 dnevih na transportu smo torej dospeli na cilj, po katerem smo medpotoma tako hrepeneli. Pa že prva noč je dokazala, da so bile naše lepe sanje o Straubingu prazne in naše pričakovanje je bilo bridko razočarano že ob prvem sprejemu.

(Dalje prihodnjič)

ZLA SLUTNJA

Na Dunaju leta 1944.

Jasno majniško jutro je obetalo lep spomladanski dan. Skozi široko odprta okna bolniške sobe v Lainzu je vel opojni duh cvetočega bezga. Kdor izmed bolnikov, ki je bil zmožen zapustiti posteljo, je pogledal skozi okno, da se mu je nudil krasen pogled na razcvetelo pomlad. Kdor tega ni mogel, se je moral zadovoljiti s koščkom modrega neba in spevom ptic, ki so že na vse zgodaj oznanjale svojo radost nad najlepšim časom v letu.

Toda tista vigred je zbujała v srcih velikomestnega prebivalstva vse prej nego radost in veselje. Vedno pogostejše so se takrat pojavljala bombniška letala nad mestom in okolico ter razširjala strah in grozo. Ne samo onemogli bolniki v svojih posteljah, marveč tudi zdravo ljudstvo je trepetalo pred njimi. In tako je bilo tudi tistega dne, ki se mi je vtisnil neizbrisno v spomin.

Vsakdanje življenje v bolnici je bilo v teku, ko se je oglasila sirena s svojim nevarnost oznanjujočim, pretresljivim pisikom. Takoj se je začelo nemirno tekanje sem ter tja. S podvojenimi močmi so se lotili zdravniki in strežnice napornega dela, da čim hitreje spravijo bolnike, ki si sami ne morejo pomagati, zdravila in nujno potrebno, tedaj nenadomestljivo orodje v zaščiteni klet. Kdor se je mogel količkaj gibati, je pomagal. Toda še predno je bilo delo opravljeno, so tudi že bili prvi bomb-

niki nad mestom in z močnim treskom so začele padati prve bombe na zemljo. Sledil je udarec za udarcem, da se je treslo zidovje mogočne stavbe. Vsi prestrašeni smo ležali eden ob drugim v globoki kleti. Nihče ni zinil besedice, kajti vsak trenutek je bilo pričakovati, da se zruši poslopje ter nas pokoplje pod seboj.

Morala bi lagati, če bi se hotela pohvaliti s kakršnimkoli junaštvom. Vse moje junaštvo se je izčrpalo v molčeči grozi in slednjič v vdanosti v voljo nevidnega zapovednika.

Čeprav usodepoln, je čas minil tudi tisto jutro in se ni brigal za gorje. Polagoma je potihnil hršč in ropot. Nad nami je zavladała tišina. Zdravniki so se začeli glasneje pogovarjati in tu in tam se je kdo zganil. K molitvi sklenjene roke so zopet omahnile nazaj na blazine. Zavedali smo se, da je začasno nevarnost minila.

V klet je stopil mož ter nam glasno oznanil, da so se letala oddaljila in bolnica k sreči ni prizadeta. Pač pa je težko poškodovana tovarna v neposredni bližini in mimo vodeča proga južne železnice.

Ko se je zopet oglasila sirena, v znamenje, da ni več neposredne nevarnosti, so nas polagoma spravili nazaj v bolniške sobe. Toda sedaj je udarjal skozi odprta okna duh po pogorišču in ne več po duhtečem bezgu. Sonce je stalo že visoko na nebu, ter bilo videti kakor ogromna, goreča krogla, pomikajoča se skozi debelo, sivo meglo, v katero je protiletalsko top-

Majniški ozklik

Oj, nebo je kakor halja z zvezdicami vsa pretkana, ki jo majniška Kraljica v veličanstvu v raju nosi ko za svoje ljudstvo prosi Sina svojega in Kralja — Mati nam ljubeče vdana.

Oj, nebo in tvoja daljal Pota gori so nam znana, saj jih kaže nam Devica ki na pota milost troši in nam srečno pot izprosi in kraj pota njena halja sprejme milostno zemljana.

Milka Hartman

ništvo zavilo vse mesto. Ta prikaz je bil naravnost grozljivo čaroben.

Ura na steni je kazala opoldanski čas. Tedaj se nas je vnovič polastil nemir. Iz hodnikov je bilo čuti glasno stokanje in hropenje. Pripeljali so nesrečneže, ki so bili pri zračnem napadu težko ranjeni. Večidel so to bili delavci in delavke iz zadetih tovarn. Požrtvovalno delo zdravnikov in strežnic ni moglo preprečiti, da je marsikdo izdihnil, še preden so ga položili v posteljo.

Na jed tisti dan nihče ni mislil. Kako bi pač tudi? Živelimo smo še, in vse drugo je bilo postransko.

Pozneje so prišli obiski in vsakdo izmed nas se je čutil srečnega, da mu je še usojeno gledati v znani in dragi obraz.

Čez nekaj dni me je obiskala mlada sorodnica, ki je živela s starši v mestu. Zaradi njene značajnosti sem ji bila pristržno naklonjena. Med pripovedovanjem, kaj vse se je pripetilo tistega dne, je hkrati povedala glavo in žalostno dejala:

»Ko boš ozdravela, pojdeš nazaj v varnejši kraj, jaz pa moram ostati pri svojem poslu v ogroženem vlemestu. Slutim namreč, da bom ena izmed mnogoštevilnih, ki te vojne ne bodo preživeli. Spomni se na moje današnje besede, ko boš zvedela, da me ni več med živimi!« In utrnula se ji je solza.

»Zakaj ravno ti?« — sem jo hotela potolažiti. »Ne vdajaj se takim mislim. Mlada si še in zdrava. Sreča in veselje te še čakata, ko b oenkrat minilo vse to gorje!«

Toda ona je samo odkimala in se kmalu nato poslovila. In poslovila se je zares za vedno. Takrat sem jo videla zadnjič. Nekaj mesecev pozneje me je dosegla vest, da je ni več med živimi. Smrt jo je zadela pod razvalinami do tal porušene hiše, kamor se je slučajno zatekla pred zračnim napadom, ki jo je iznenadil na cesti.

Že mesece poprej je slutila dopolnitev neizogibne usode. Kdo izmed nas more raztolmačiti misterij človeškega bitja in čustvovanja. — Nihče. N. K.

LOJZE NOVAK:

TOMAŽ ŠPOLAR

(Zgodba iz Argentine)

»Martin Brglez se je pisal.« mu je nenedoma prišlo na misel.

Ustavil se je sredi razmišljanja. Martin Brglez, morilec njegovega brata.

»Bog ve, če se je spovedal?« je pomislil Tomaž.

»Od takrat, ko je moj brat omahnil na meji med Slovensko Krajino in Štajersko v Muro pod njegovo roko, je poteklo že več kot trideset let. In če se še ni? Kako je mogel živeti? Živeti z razbito dušo?«

Tomaža se je jela polasčati vedno hujša žalost. Nekoliko zaradi spomina bratove smrti, še bolj pa zaradi človeka, zločinca, ki je gotovo trpel, ki je bil potreben odpuščanja, milosti spokoritve, preden bi padel na tehnično med življenjem in smrtjo. Spet je poskušal moliti. Pa se je sredi molitve zgubil.

»Zahvaljen Bog. Pokazal si mi sled,« je vzkliznil.

Nato ga je vedno huje mučila skrb.

»Ga bom našel?« se je spraševal.

Nazadnje se je skoraj zježil. Zazdel se je samemu sebi kakor pustolovec, ki trmasto išče sled za zakladom tam, kjer ga ni. Ki od časa do časa zagori kakor privid, pa spet izgine. Tako je bilo z Martinom Brglezom. Nešteto krat ga je že videl. Pa se

mu je vedno umaknil. Je mar vedel, da je videl njegov zločin? Težko. Nihče ga ni zatožil. Ni bil niti osumljen. Nihče ni slutil, da je brat bil ubit. Utopil se je, so rekli. Potem je padel na njegov spomin molk. Samo trije so vedeli za zločin. Bog, Tomaž in Brglez.

Po tolikem času brezplodnega prizadevanja Tomaža Špolarja, ki je stal med obema kakor posredovalec, pa sta se njuni poti spet križali tamkaj na robu predmestja, ki se je zajedalo v pampo.

»Odpusti, Gospod! Ti veš za mojo bolečino! Zaupam,« je hotel zaključiti razmišljanje.

Ko je prišel v župnišče, se je po tiho splazil v svojo sobo, trdo zaprl vrata in pokleknil pred Kristusovo podobo. In je molil:

»Pomagaj! Pokaži mi pot, kakor si jo pokazal nešteti. Pošlji mi svojega Duha...«

Še je premikal ustnice, k molitvi sklenjene roke pa so mu omahnile in čez oči so mu padle veke, težke kakor dva železna zapaha. Zaspal je kleče in ko se je zbudil, je bil že skoraj dan. Zavlekel se je na posteljo in čez dobro uro spet vstal in stopil k oltarju.

»Et introibo ad altare Dei...« je molil.

S težko, trudno roko je črtal po zraku križe, stopal je trdo, kakor da so bile noge polne svinca. V mraku, prepojenem z dimom sveč in kadila, pa je viselo razpeto nevidno in boleče, kakor da se je zgrnila

nad oltarjem vsa žalost velikega petka. Tiho veličastje se je prelivalo v turbno razpoloženje njegove duše, ki se mu je zadržela v tistem hipu prazna kakor razsežna planota. Zakaj se je počutil nenadoma tako praznega? Mar mu je pošla zadnja sila, usahnil poslednji nemir? Nemir iskanja, ki je kakor moč, sila, ki povede človeka do najbolj oddaljenih ciljev. Ga res ne bo dosegla njegova beseda? In je zapel sunkovito, skoraj trmasto, kakor da bi si ukazal:

»Sursum corda...«

»Habemus ad Dominum...« je odpel organist.

Po tem se mu je zazdelo, da se je vse skupaj nekam pogreznilo. Samo suličaste plamene sveč in odbijajočo se svetlobo keliha je videl kakor v oddaljeni omotici. Ko se je nazadnje obrnil in podelil blagoslov, je za hip obstal kakor zamaknjen in se zagledal po cerkvi. Obrazi so tonili v sivino mračnega dne, skozi odprta glavna vrata je videl kako je deževalo enakomerno, v drobnih, gostih curkih. Vrgel je pogled po obrazih, nato se je obrnil k oltarju kakor razočaran.

»Bom zvedel za njegovo bivališče!« se je skoraj pridušil, ko je odhajal od oltarja.

Takoj po maši se je napotil in celo dopoldne kolovratil po predmestju. Ko se je vrnil nekoliko čez poldan v župnišče, mu je na obrazu ležala sled tihe zmage...

Na večer, ko je dan postal še bolj siv in mrk in ko je nad predmestjem viselo kakor razpeto sivo dolgočasje, je Tomaž Špolar spet korakal mimo temnih, mrkih tovarn. Ni se ustavljal na razbitih križiščih, ni ga motila razkopana ulica. Rinil je naprej ves upehan, prepoten od vlage, ki se mu je vpijala v obleko. Njegove oči so iskale pampe. Kdaj se bo razgrnila pred njim vsa siva in dolgočasna praznina ravni? Kdaj bo izginila za njim poslednja razbita hiša, pogreznjena v molk vlažnega slaka, ki se je spenjal po zarjavelih pločevinah in črvavih deskah sten?

»Tukaj gotovo, da ne bi našel besede,« se je za hip ustavil in si obrisal potno čelo.

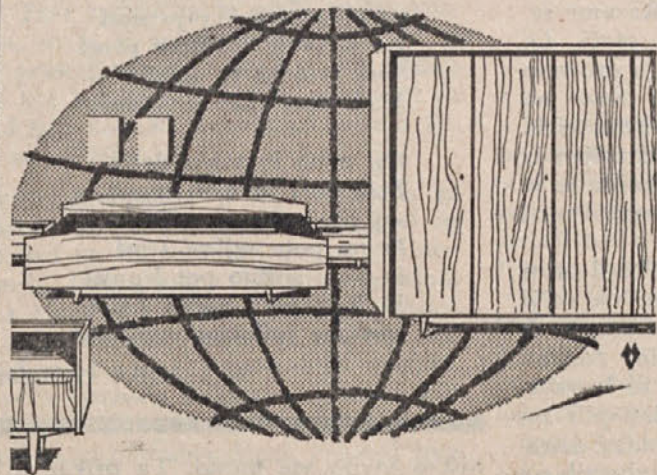
»Človeka stisne, ga zgnete v nemo gmoto, tako, da postane kakor eno s to beračijo bednih domov. Tam zunaj v pampi postane človeku laže, postane bolj prost. Kakor da dobi novega razmaha, razsežnosti, se je tolažil v mislih.

Pred njim je ležala dolga in blatna ulica in tam daleč na koncu, kjer se je čudno zožila kakor v drobno sivo konico, se mu je zazdelo, da se je zajedala nekam v praznoto. Je bila tam pampa? Potegnil je iz žepa počekčan list in napenjal oči. Črta povzdolž. Dolga, tenka črta. To je bila pampa. Pampa pa je imela spet svoje steze in pota. Tako. Drevo na levi. Ombu.

(Nadaljevanje)

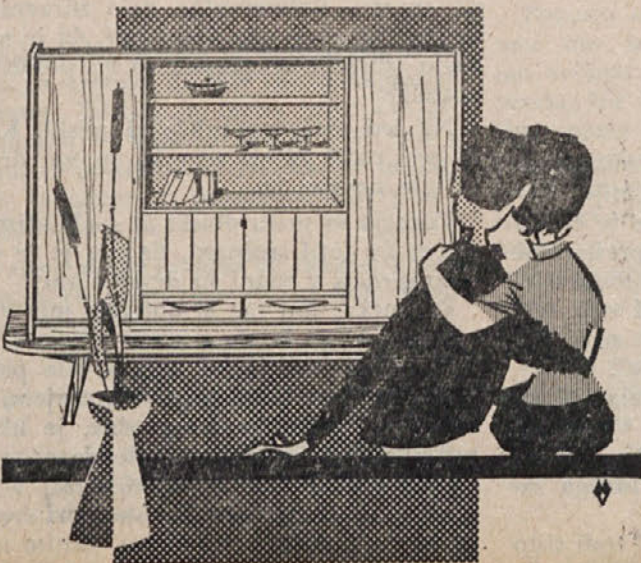
STADLER

Möbel

Eine Weltreise

... ist teurer als eine Luxuswohnung. Machen Sie deshalb nur eine „kleine Weltreise“ in Ihrem Urlaub und kaufen Sie Ihre Möbel trotzdem nach Ihrem Geschmack. Unsere Möbel sind äußerst preiswert und wir geben Ihnen mit unserem Kreditsystem weitere Vorteile.

Liebe macht blind ...

... so sagt man — wenn es aber an die Wirklichkeit, das „Sich-Einrichten“ geht, dann sind beide sehr real und wägen lange, bevor sie sich für ein Möbelstück entscheiden. Wenn auch dieser Schrank S 4.382,— kostet, so ist es doch eine Anschaffung für lange, lange Jahre. Unser Rat an alle Verliebten: Sehen Sie sich mal alle Möglichkeiten des Wohnens an, die wir Ihnen in unserer Ausstellung bieten.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 • Tel. 50-24, 52-62

Filmi

Borovlje:

Sobota, dne 4. 6.: Oh ..., diese Ferien (IV). — Nedelja, dne 5. 6.: Das Tagebuch der Anne Frank (III + +). — Ponedeljek, dne 6. 6.: Freddy, die Gitarre und das Meer (III). — Torek, dne 7. 6.: Die Hexenküche des Dr. Rambow (IVa).

Pliherk:

Sobota, dne 4. in nedelja 5. 6.: Gruß und Kuß vom Tegernsee (IV). — Ponedeljek, dne 6. 6.: Der Fuchs von Paris (IV). — Sreda, dne 8. 6.: Der Rebell von Neapel (IV).

Št. Jakob v Rožu:

Sobota, dne 4. 6.: Ein Stück vom Himmel (I + +). — Ponedeljek, dne 6. 6.: Der Wasserdoktor (II). — Sreda, dne 8. 6.: Fuzzy, mit Peitsche und Pistole (III).

Bistrica v Rožu:

Sobota, dne 4. 6.: Menschenraub in Singapur (IVa). — Nedelja, dne 5. 6.: Der Adler von Velsat (III). — Ponedeljek, dne 6. 6.: Saison in Oberbayern (III). — Sreda, dne 8. 6.: Das Teufelskommando (III).

Gledališče v Celovcu

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek 3. 6.: An einem Tag wie jeder andere, drama. — Sobota 4. 6. ob 19.00 uri: Lohengrin, opera. — Binkoštna nedelja 5. in bink. ponedeljek 6. 6.: Auf der grünen Wiese, opereta. — Sreda 8. 6.: Auf der grünen Wiese, opereta. — Četrtek 9. 6.: Ein Tag wie jeder andere, drama (poslednjič). — Petek 10. 6.: Der 106. Geburtstag, komedija (premiera). — Sobota 11. in nedelja 12. 6.: Der 106. Geburtstag. — Sobota 11. in nedelja 12. 6.: Auf der grünen Wiese, opereta. — Začetek vseh predstav ob 20.15 uri (razen v soboto 4. 6.)

KONCERTNI DOM:

Sobota 4., nedelja 5., ponedeljek 6., sobota 11. 6.: Meine Nichte Suzanne, glasbena komedija. — Začetek vselej ob 19.30.

25.000 MLADIH LJUDI iz 63 NARODOV PRI LURŠKI MARIJI

Minuli teden se je v Lurdu na mednarodnem romanju Krščanske kmečke mladine zbralo 25.000 mladih fantov in deklet iz vsega sveta. Na tem romanju je bila častno zastopana tudi slovenska koroška mladina. Prišli so tudi zastopniki gradiščanskih Hrvatov. Višek je dosegla slovesnost v zaključnem zborovanju na stadionu v Lurdu, kjer je zbrano mladino prek radia nagovoril sv. oče Janez XXIII. V Lurdu so se peljali preko Švice, Italije in nazaj po drugi poti čez Lyon in Švico. V torek so se Korošci vsi veseli vrnili v Celovec.

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Z veliko žalostjo sporočamo, da je včeraj odšla k Vsemogočnemu po večno plačilo naša nadvse zvesta dolgoletna sodelavka, gospa

Elizabeta Kanolzer, roj. Trabesinger

v 60. letu starosti, po dolgotrajni, s potrpežljivostjo prenašani bolezni, sprevidena s tolažili za umirajoče.

Pogreb blage pokojnice je bil v sredo, 1. junija, popoldne iz hiše žalosti v Ribnici na domače pokopališče v Hodišah.

Našo ljubo gospo Lizi, ki je bila nam vsem v svojem več kot 30-letnem službovanju v naši trgovini najlepši vzgled zvestobe in poklicne vestnosti, bomo vedno ohranili v častnem spominu!

Celovec, 1. junija 1960.

Družini

Theo in Wilhelm Janesch

Uslužbenci tvrdke

Textil - Janesch

NEKAJ O NENAVIDNIH STARCH

Pit Chandler iz Johannesburga si je dal te dni odstriči valujočo dolgo brado, češ, da ga dela preveč starega. Mož šteje 117 pomladi.

Te dni sta se poročila v Chicagu 74-letni Benjamin Rogers in 78-letna gospa Bals. Podjetni ženini je povedal, da se je poročil, ker je po 30-letnem igranju spoznal, da je gospa Bals najboljša partnerica pri igri domino.

RES GOSTA MEGLA

Neki londonski list je razpisal natečaj za najboljšo zgodbo o londonski megli. Prvo nagrado je dobil trgovec, ki je sporočil doživljaj s svojim vajencem. Ta je nekega jutra po telefonu zahteval, da sam govori s šefom in mu sporočil:

»Halo! Danes ne morem priti v službo, ker sinoči zaradi megle nisem našel domov!«

Blago za poletne obleke

Velika izbira!

Nizke cene!

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Zelo velika zaloga otroških vozičkov, tudi rabljenih, že od 190.— S.

Perilo za dojenčke, otroke, dame in gospe

Posteljina

Stotine otroških vozičkov in postelj!

TRGOVINA **H. THOMASSER**
VILLACH, WIDMANNASSE 33

Nähmaschinen

in allergrößter Auswahl in modernen Schränken und Versenk-tischen von S 2565.— an.

Leo Truppe

VILLACH, Oberer Kirchenpl.
Bequeme Teilzahlung

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in damske klobuke

Trinzel

KLAGENFURT, Alter Platz 34

F.R.C.
möbel

Bald kommen sie

— nämlich die ersten Gäste unseres Landes. Sind Sie dafür vorbereitet?

Jetzt eilt es

— nämlich die Anschaffung von Fremdenzimmern. Wer wird sie Ihnen jetzt noch sofort liefern können?

Prompte Lieferung

— nämlich jede Menge, das ist bei F. R. C. Möbeln der besondere Vorteil aus der eigenen Erzeugung.

Freie Zustellung

— nämlich überallhin in Kärnten und Osttirol, ein selbstverständlicher Kundendienst der F. R. C.-Möbelfabrik.

FERCHER-REICHMANN & CIE
MÖBELFABRIK — VILLACH

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami
RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!